

VASÁRNAPI ISKOLAI KÖNYVTÁR
III.

A LÉLEK ÉLETE

II. KIADÁS

ÍRTA

BARANYAY MIHÁLY

A SZERZŐ KIADÁSA

Sylvester Rt., Budapest. — Felelős vezető; Schlitt Henrik.

ELŐSZÓ.

Ismeretre van szükségünk az élet minden terén. Ismeret nélkül nem tudunk jól elhelyezkedni az életben, javait sem tudjuk magunkévá tenni. Kívánatos tájékozottnak lenni az élet minden terén, de a legfontosabb tér, ahol kár nélkül senki sem mellőzheti a tájékozottságot: a lélek világa.

Az emberi lélek világával, tulajdonságaival, sajátásaival igen komolyan foglalkozik a tudomány és kutatásaival értékes eredményt ért el; kimutatja, hogy az emberi lélek világa igen csodálatosan elrendezett és berendezett világ.

Az emberi lélek életében legfontosabb az Isten felé való megnyilatkozás. Ezt a megnyilatkozást általánosan *vallásos életnek* nevezzük, de inkább *lelki életnek* vagy a *lélek életének* nevezem; mert lehet valaki vallásos és lelkileg mégis élettelen. Ez a könyv ilyen értelemben kívánja tárgyalni a lélek életét, elkezdvén az emberi lélek eredeti állapotával, azután tragédiájával és süllyedésével. Majd futólag megtekintjük a jó Istennek az ember lelkéért végzett munkásságát és áldozatát. Tanulmányozzuk továbbá az embernek lelke megmentése érdekében teendő lépéseit, a lélek életének kialakulását, fejlődését és végül az emberi lélek életével kapcsolatos földi és földöntúli dolgokat.

A lélek életének tanulmányozásához az adatokat a Bibliából vesszük. Azért onnan, mert ez az egyetlen Istentől adott forrás, mely abszolút tekintéllyel bírhat, s melynek adataival az emberi értelem belátása, az igazi tudomány adatai, a világtörténe-

lem feljegyzései megegyeznek, továbbá mert az élet tapasztalatai is elfogadhatónak, megbízhatónak igazolják a Biblia adatait.

E könyv azért íródott, mert írója úgy látta, hogy ily irányú magyaryelvű mű nem forog köz-kézen, viszont a tájékozottság e téren elemi szüksége minden embernek, hívőnek és nemhívőnek egyaránt. E könyvben levő kérdések állandó tanulmányozása mindenkinek elemi kötelessége. Úgy készült, hogy mint olvasmány tájékoztatást és ismeretet nyújtson a lélek világáról és mint segédkönyv a Biblia-órák tartására is alkalmas legyen.

Nincs terünk és szándékunk e helyen megfelelni azokra a kritikai kérdésekre, melyek a tárgyalandó dolgok részleteinél felmerülhetnek, de nem is fontos, mert alapismeretnyújtás és lelki kalauz kíván lenni e könyv és nem felelet e tárgyakkal kapcsolatos bizonyos kritikai kérdésekre.

E könyv megírásánál nagy hasznát vettem Dr. Mullins E. Young theologiai igazgató „The christian religion in its doctrinal expression”; Dr. Conner W. T. theologiai tanár „A sistem of christian doctrine” és Dr. Tribble W. Harold theologiai tanár „Our doctrines” című művének.

Legyen a jó Isten áldása e szerény munkán és annak olvasóin!

Rákoshegy, 1942. február hó.

A szerző.

ELŐSZÓ A MÁSODIK KIADÁSHOZ.

E könyv első kiadása rövid néhány hónap alatt elfogyott, Útjára bocsátjuk a második kiadást a jó Isten iránti hálával és azzal a reménnyel, hogy sok léleknek javát, a jó Isten szentügye előmenetelét fogja szolgálni.

Rákoshegy, 1942. augusztus hó.

A szerző.

Az ember és egész élete, sorsa mind nagy kérdés és talány; megérteni valamennyit is csak akkor tudunk belőle, ha gondosan áttanulmányozzuk az ember életének történetét kezdetétől fogva. E tanulmányozásnál sok állomást kell tartanunk, hogy megvizsgálhassuk a kérdést isteni és emberi oldaláról. Tárgyunk tanulmányozásánál az első lépés annak megállapítása, milyen volt:

I.

AZ EMBER EREDETI ÁLLAPOTÁBAN.

Szentírási szöveg: I. Mózes 1: 26—31; 2: 7—9, 15—17, 19—20/a.

Különböző elméletek vannak forgalomban az ember származását illetőleg. Lelkünknek és értelmünknek azonban legmegnyugtatóbb és legkielégítőbb a Biblia értesítése, hogy *az ember a jó Isten teremtése*. Fogadjuk ezt el így. Az idézett szentírási helyekből megállapítható, hogy

I. a jó Isten az embert nagynak teremtette.

Midőn az embert nagynak állítjuk, ezalatt nem testére — bár az is csodálatos —, hanem főként lelkére (szellemére) gondolunk. Hogy a jó Isten nagynak teremtette az embert, kitűnik abból, hogy:

1. *csodálatos szervezettel — a testtel — ajándékozta meg, amit a föld anyagából formált.*

Az emberi szervezet tudósai azt állítják, hogy a

test a legtökéletesebb gép. De nem kell tudósnak sem lenni, mindenki megállapíthatja, hogy szervezetünk tényleg csodálatos minden tekintetben. Milyen csodálatos a szervezet belső működése és mi mindent végezhet a lélek e csodálatos szerszámmal. Érdemes megállni néhány pillanatra és átgondolni működési lehetőségeit. Csodálatos a test mint egész és csodálatos ez részeiben is külön-külön, valamint minden megnyilatkozásában és .munkájában.

E szervezet *a föld anyagából, porából készült.* (Nem agyagból.) A jó Isten hatalma, hogy az hússá, vérré, csonttá, ideggé és stb.-vé alakult át. Tény» hogy ma is a földből rakódik össze a test. A táplálék, amit magunkhoz veszünk, a föld vagy a földet eltető nap terméke.

Az ember naggyá teremtése még inkább látható abból, hogy

2. *a jó Isten csodálatos lelkülettel ajándékozta meg, melyet önmagából lehelt belé.* (2: 7.)

Ily módon a teremtés folytán az ember földi és mennyei részből tevődött össze. Lényében van ideiglenes, alárendelt és magasztos, tehát örök rész. A jó Isten önmagából lehelte az emberbe az életet s így lett élő lélekké, így lett *Istenhez hasonlónak*. E hasonlóság nem a külsőre, hanem a belsőre, a lélekre vonatkozott. E hasonlóság abból állt, hogy az ember:

Szent volt. Ez annyit jelentett, hogy Istenhez tartozott és lelkében nem volt rossz.

Szabad volt az ember. Nem uralkodtak felette ösztönei, hanem azok az élet segédeszközei voltak. Nem uralkodott felette semmiféle szellemi lény. Rendelkezett magával, képességeivel és kezében tartotta szabadságánál fogva sorsát is.

Csodálatos képességei voltak. Nem tudjuk, hogy mily mértékben voltak e képességek kifejlődve, de ott voltak elrejtve az emberben mindazok, amelyek később és napjainkig is kibontakoztak belőle. Ezek a képességek csodálatos dolgokat hoztak és hoznak létre. (Építészet, művészet, zene, technika, stb.)

Az ember fejlődő lényé teremtett s ha meg-

maradt volna eredeti állapotában, előttünk ismeretlen magasságra juthatott volna el.

A jó Isten magasztos célból teremtette az embert; valószínűleg azért, hogy magán kívül is boldogságot hozzon létre.

II. *A jó Isten megadott minden feltételt ahhoz, hogy az ember boldog legyen és képességeit fejleszthesse.*

1. *Az Úr berendezett részére egy gyönyörű kertet*

E kerttel, úgy látszik, a jó Istennek hármias célja volt: 1. legyen abból az embernek *táplálék*; 2. a kert szépsége, illata, javai nyújtsanak *élvezetet* és 3. a szépen berendezett kert szolgáljon *mintául* ahhoz, amilyené munkálja az ember az egész földet.

2. *Egy egész világot bocsátott rendelkezésére.*

Anyagok sokaságát és sokféleségét, erők sokaságát és kimeríthetetlen tömegét bocsátotta a jó Isten az ember rendelkezésére és azt mondta: „Uralkodjál rajta!”

3. Az ember szabad lény volt, de mivel veszély is fenyegethette, *ellátta a jó Isten lelki tájékoztatással.* (2:16—17.) Rövid volt a tájékoztatás, de elég ahhoz, hogy a veszélyt elkerülhesse,

4. *Közvetlen társaságával is megajándékozta.* Boldogságának és fejlődésének ez volt a legfőbb forrása. A személyes kapcsolat az Örök Jóval kimondhatatlan boldogságot és örömet jelentett részére.

Ilyen volt az ember, midőn a jó Isten teremtő kezéből kikerült s utána is egy ideig: király és úr volt; jóság, szépség, erő és nagyság tündöklött róla. Ilyennek teremtette őt a jó Isten. Dicső munka volt ez.

II.

AZ EMBER TRAGÉDIÁJA — EREDETI ÁLLAPOTÁNAK ELVESZTÉSE.

Szentírási szöveg: I. Mózes 2: 15—17; 3: 1—19.

Kellemes, felemelő érzés elgondolkozni a teremtett ember állapotán és boldogságán. De amint tovább olvassuk a Szentírást, eljutunk az ember eredeti lelkiállapotának és ezzel helyzete elvesztésének leírásához. E leírást lehetetlen megindulás nélkül olvasni és nem gyászolni az elvesztett felséges állapotot. Vessünk még egy futó pillantást a naggyá és boldoggá teremtett emberre és azután öltük fel gyászruhánkat az ember tragédiájának, — ami mindnyájunk tragédiája — tanulmányozásához. Vessük fel a kérdést,

I. *Mi vezetett az ember bukásához?*

A bukást az írás szavai szerint két dolog okozta:

1. *az ember bizalma megrendült a jó Istenben)*
2. *az ember hitelt adott a sátánnak.*

Hit döntötte el a kérdést. A bűn gyökere és eredete a hitetlenség volt s az ma is. Lássuk az eset lefolyását.

a) A kísértő közeledett az emberhez s az ember szóba állt vele. (1—3.)

A kísértőt, mint kígyót említi a Szentírás, de világos, hogy aki mögötte van, az a sátán. A sátán jött az emberhez s az ember *szóba állt* vele. Itt kezdődött a veszedelem. Az ördöggel nincs mit tárgyalnia az embernek. Aki tárgyalást kezd vele, az bajba jut.

b) A kísértő alattomos, burkolt módon megtámadta a jó Isten szavát és Isten jóságát. (4—5.) A sátán a bizalom megingatására törekedett és törekvése sikerült is, mert

c) az ember megbarátkozott azzal a gondolattal, hogy átlépi Isten szavát.

A jó Isten azt mondotta, hogyha esznek a fáról: meghalnak. A megingatott bizalom folytán az ember megállapítja — ellentétben Isten kijelentésével —, hogy a gyümölcs „jó eledele”, „kedves a szemnek” és „kívánatos az a fa a bölcseségért”. Más szóval kifejezve a vágyott és remélt dolgok a következők: kenyér, élvezet, hatalom... Ez izgatta az első embert bukott állapotában és e miatt ég azóta is az ember. Az ember elvben, gondolatban döntött s

d) az ember szükségesnek látta, hogy vegyen és egyék a jó és gonosz tudás fájáról s kezét kinyújtva vett és evett.

Vannak, akik mesének tartják e leírást, az élet azonban igazolja. Amit itt e szomorú kép tudtul ad, az történik ma is minden bűn elkövetésénél. Minden bűn a hitetlenségre vezethető vissza s úgy indul el, mint az első eset. Minden kísértés és bűn a kenyér, élvezet és hatalom körül forog.

Az itt tárgyalt dologgal kapcsolatban több nehéz kérdés merülhet fel, ezeket azonban jelenleg nem tárgyalhatjuk, de ne nyugtalanítsanak bennünket azok, hanem inkább tanítson meg ez az eset — mit az élet is igazol — vigyázni és imádkozni.

II.. *A bukás nagyon szomorú következményt hozott az emberre.*

Bekövetkezett, amit a jó Isten előre megmondott: a halál. Ez megnyilvánult abban, hogy

1. *változás állott be az ember erkölcsi világában.* (7, 10, 12.)

Észrevették, hogy mezítelenek. Mit jelent ez! Lehet, hogy volt az embernek eredetileg ruhája — szép szőrzete — és ezt elveszítette, vagy azt jelenti, hogy megindult bennük az ösztönök uralma. Kellemtelen lett részükre egymás látása. Életükbe egy rettenetes tényező lépett: a félelem. Mégpedig Attól való félelem, Akinek jelenléte addig a legnagyobb boldogságot jelentette. A félelem a földön azóta itt van, mint rettenetes tényező. Ádám oly mélyre süllyedt, hogy Istenre akarja áthárítani a felelősséget:

„Az asszony, kit mellém adtál...” — szólt Ádám. Azóta hangzik is a vád az ég felé lépten-nyomon. A vád bukott állapot jele; a hála pedig a jóviszonyé.

2. *Változás áll be érzéseiben és abban a viszonyban, mely eddig közte és Isten között volt.* (8.) „Elrejtőzék az ember”.

Azelőtt az ember várta a találkozást, most a fák között keres rejtékhelyet. Az elől, ki mindent tud és lát.

3. *Megváltoztatta Isten is az emberrel való előző viszonyát és az ember helyzetét.*

a) Visszavonult tőle, — magára hagyta.

b) Megváltozott a nő helyzete és sorsa. (16.)

c) Megváltozott a férfi helyzete és sorsa.

4. A jó Isten megátkozta a földet. (17/b.)

A paradicsomban gyönyörűen elindult élet és boldog állapot megszakadt. A bűn szakította meg.

5. Egyik szomorú következmény volt az is, hogy *az ember elveszítette a paradicsomot.* (23.)

Istennel és Istennél a szebb, a jobb a miénk ma is; nélküle csak rosszabb.

6. A következmény legsúlyosabb része talán az, hogy *az ember az ördög és a bűn uralma alá került.* Akinek oda adta magát szolgálul, vagy más szóval, akinek hitt, annak lett a szolgája. Nincs rettenetesebb rabszolgapartó, mint a sátán.

7. A sok szomorú dolog között azonban *felvillant a kegyelem sugara is* (15.) a Szabadítóra tett ígéretben. A megbántott Teremtő megkezdte rögtön a szabadítási munkát.

Lehet-e megindulás, könny nélkül átolvasni e tragédiát, mely a mi tragédiánk is? Lehet-e mesének állítani e leírást, amikor a bukásnak ma is ugyanez az útja és sorsa! A bukás, illetve a bűn uralma folytán ártatlan, megtért lelkek is szenvednek. A bűn megsértette a jó Istent és tönkretette az embert. Ügy kell szólnunk e szomorú esetet látva, mint a próféta: „Neked Uram igazság és nekünk orcánk pirulása”. Soha ne vétkezzünk!

III.

AZ EMBEREK ÉLETE, VERGŐDÉSE ÉS PRÓBÁLKOZÁSAI A BUKÁS UTÁN.

Szentírási szöveg: I. Mózes 4:1—12, 20—24, 26; 5: 22; 6—7. rész; 11. rész.

A bukás után — bizonyos értelemben — az ember magára maradt; nélkülöznie kellett a Legfelségesebb környezetét, segítségét és a könnyebb életlehetőséget, amely megpecsételte további sorsát és életirányát. A fenti szentírási helyek ismertetik az emberi nem szaporodását, életük kialakulását, de elének tárják a lesüllyedt állapot jeleit is. A Szentírás szövegéből kitűnik, hogy a bukás után:

1. *Hamar jelentkeztek a bukott állapot gyümölcsei.*

Az ember szívét, lelkét nem mennyei indulat kormányozta.

1. *Megindult a harc az elsőbbségért.*

Kain gyilkossága nem más, mint annak a kérdésnek felvetése és erőszakos eldöntése: „Ki a nagyobb¹?” Kicsinyben kezdődött ez Kain szívében, ahol rejtve volt egy ideig, de halált tartogatott magában. Azóta folyik e kérdés körül a harc és folyik a vér. Folyik a tülekedés és átkos bélyege látható mindennél; egyedül ott szűnt meg, ahol megtanulták a Mestertől: „Aki ti közületek nagy akar lenni, legyen ti szolgátok”.

2. Az *eldurulás* a bukott állapot második jele. Kain, mivel áldozata nem volt kedves — valószínűleg azért, mert csak külső dolog volt, de nem szíve áldozott, már pedig aki magát nem adja Istennek, annak áldozatát sem fogadhatja el — megneheztelt. A neheztelés haraggá fejlődött, a haragból gyűlölet lett. A gyűlölet: szívben elkövetett gyilkosság, amit gyakran követ a test meggyilkolása is.

3. *Őszintétlenség* a következő megnyilatkozás. A gyilkosság után a jó Isten fel akarta Káint értesíteni rettenetes cselekedetére. (9/a.) Kain felelete

őszintétlen és arcátlan. (9/b.) Kain mélyre süllyedt, mert cselekedete előtt nem fogadta el a jó Isten figyelmztetését, a bűn elkövetése után pedig nem látta be rossz cselekedetét és nem is bánta meg. Átkot kap, ami abban nyilvánul meg, hogy a jó Isten nem áldja meg munkáját szíve szerint. (11—12.) A jó Isten visszavonta áldó kezét s Kain ezt úgy látta: „Nagyobb az én büntetésem, hogysen elhordozhatnám”.

4. *Elbizakodás* — *gőg* jelentkezik Lamekh szavában (23.), midőn dicsekszik feleségeinek bosszúálló, gyilkos indulatáról. Ami még ennél is szomorúbb, nem is tudja, hogy dolga Isten előtt súlyos bűn, sőt azt gondolja, hogy ő kedvesebb Isten előtt másoknál. (24.)

A Szentírás eme néhány adatából könnyű megállapítani, mily szomorú lelki és társadalmi élet lehetett akkor.

A Szentírás tájékoztat a kialakuló élet egyes dolgairól, s közli, hogy

II. *különböző, a földi élettal kapcsolatos dolgok indultak el.*

A 4-ik rész 20—24. verse látszólag egész száraz, alig jelent valamit, de valósággal egy kis adattár. Ismerteti, hogy

1. *megindult a sátorkészítés és fedett hajlékban való lakás.* (20/a.) Ügy látszik, eddig kunyhókban, barlangokban vagy földbe vájt üregekben lakott az ember. Most egészségesebb lakás-megoldást talál. Valószínűleg Jábál felfedezte, hogy a kórónak látszó len és kender szárában értékes szálak vannak, amiket azután fel is használt.

2. *Az állattenyésztés is megindult szakszerűbb módon,* (20/b.) Az állatvilág egyrészt erejével, másrészt terményeivel (tej, tojás, gyapjú stb.) az ember szolgálatára teremtett, de az emberhez szoktatás és rendszeres nevelés az ember dolga. Jábál kezdte ezt is el, szolgálatot téve ezzel másoknak is.

3. Maradt még valami jó az ember kedélyvilágá-

ban, s hogy azt hangokban is kifejezhesse, Jubál fel-találta a *zenét*. (21.) Igen primitív lehetett az a hang-szer, de az volt az. őse a mai modern hangszereknek, zeneszerszámoknak.

4. *A kohászat és kézműipar* (22.) is megindult. Az ember munkájához eszközöket próbált készíteni, s Tubáikain neve az első abban a nagy és csodálatos munkaágban, mit ma fémiparnak nevezünk. Gondol-kozó, kísérletező világ volt az és a jó Isten meg-áldotta mind az agy, mind a kéz munkáját.

5. Nagyon szomorú tényként említhetjük meg, hogy a bukás után *hosszú ideig nem imádkozott az ember*. (26.) A Bibliában nem mindig található pon-tos kronológia, így e tekintetben sem lehetünk egé-szen bizonyosak, de ha a meglevő adatok alapul ve-hetők, úgy kétszázharmincöt év telt el imádság nél-kül. Miért volt ez? Nem mert az ember Isten elé lépni! Nem érezte az imádság szükségét?

III. *Az idők folyamán fel-feltűnik egy igaz lé-lek is.*

Seth családjában történt eseménnyel kapcsolat-ban említi a Szentírás az Úr nevének segítségül hívá-sát, így ő volt az első, akit említhetünk, míg a má-sik *Énókh* (5: 22.), ki Istennel járt. Ezek egy-egy csil-lag voltak a sötét éjtszakában.

IV. *Az első világ fokozatosan süllyedt, míg el nem pusztult.*

Lejtőre, meredek lejtőre lépett az ember, midőn hitetlensége folytán elszakadt a jó Istentől s az ör-dög uralma alá került. E lejtőn nem volt megállás, mígnem oda jutott: „Hogy szíve gondolatának min-den alkotása szüntelen csak gonosz volt”. (6:5/b.) Egy kivétel volt, Noé és családja, akik kegyelmet is nyertek, míg a többi felé közeledett a pusztulás. Az ítélet előtt még üzent a jó Isten. Nem szóval, hanem azzal, hogy kijelenté szándékát Noénak s bár-kát készítetett vele. *Noé hitt Istennek*, így meg-szabadult, *a többi nem hitt és elveszett*. Noét a hit

képesítette arra, hogy Istenhez igazodjék. Nem is csalódott.

A maga idejében megjött az özönvíz és az első világ elveszett. Isten nem tűrhette tovább a bűnt. Az írás szerint ez a világ is hasonló veszély felé közelget, de az az utolsó is lesz. Vájjon, hogy talál az minket?

Elindult a második világ, áthozva a bukott emberi természetet s betegen indul tovább, de

V. az ember lelke nem tud a földhöz tapadt állapotában megnyugodni.

Az ember földön járó mennyei lény. Vágyai föl felé törtető, azonban a bűn folytán ezek betegesen nyilatkoznak meg. Ez fejeződik ki a *bábeli toronyépítéssel*, bár más célt tűztek ki vele. Aki nem lelkében emelkedik Isten felé, az, még ha látszólag emelkedik is, a valóságban süllyed.

Az emberiség történelmének további folyamán szomorú jelenségek vonulnak tovább. Ilyen kép alakul ki szemeink előtt:

1. Az ember lelke magán hordja a sátán pecsétjét.

2. Az ember lelke sötét és boldogtalan.

3. Fejlődik az ember külső körülményeiben, s fejleszti maga körül a fizikai világot, de alaptermészete ugyanaz marad.

4. Itt-ott található egy-egy igaz lélek és lelkületben való emelkedés is.

Általában véve gyászos élet volt ez, mely Szabadítóért és szabadításért sóhajtott.

IV.

AZ EMBER KÜZDELMES ÉLETE ÉS ISTENNEK ÖNMAGA FELŐL VALÓ KIJELENTÉSEI.

Szentírási szöveg: I. Mózes 9: 20—21; 13: 1—11; Zsolt. 19.

A Szentírás az emberiség lelkületének történelmén is átvezet minket. Sok egyén, család és nép lelkivilága tárul így elénk. Szövegünk az írás korában élő emberek lelkivilágáról ad képet. E képből az állapítható meg, hogy

1. az ember Isten nélkül olyan állapotban élt, amely nem kielégítő sem Istenre, sem reá nézve;

1. amikor megromlott a viszonya Istennel, utána megromlott egymással szemben is a viszonya.

Káinnal kezdődik meg e szomorú képsorozat, hol az egymással megromlott viszonynak szörnyű képe tárul elénk. Attól kezdődőleg napjainkig fennáll e szomorú állapot. A bűn kitörölte a szívekből a testvéri érzés melegét s e szép földön a paradicsomi állapotokat pokolivá alakította át. A szeretet és jószág helyét ridegség és önzés foglalta el.

2. A föld hozama, gyümölcse nemcsak jót, hanem veszélyt is jelentett az ember számára.

Noé szőlőt plántált s a bor szégyenbe borítja őt. Piai letakarják, de mégis örök szégyen reá. Hol volt a hiba? Noéban vagy a borban? Természetes, hogy Noénál hiányzott a megítélő vagy mértéket megállapító képesség. Ez azonban a képnek csak egy kis része és az anyagból származó kár jele; de gondoljunk csak akár a múltban, akár a jelenben az anyagok felhasználására. Megállapított tény, hogy az anyagok (élelmiszer, gyümölcs, fa, szén, vas, stb.) jó része a pusztítás és pusztulás céljait szolgálja.

Ábrahám és Lót békétlensége egy másik példa. Oly gazdagok lettek, hogy el kellett válniok egymástól. Micsoda átká ez az anyagnak! Ábrahám nagylelkűsége folytán megmaradt köztük a jóviszony,

azonban számlálhatatlan eset volt és van, amikor egyén és egyén, család és család, családtagok és családtagok, szomszédok, társadalmi rétegek, népek és nemzetek rossz viszonyban, pereskedésben, különböző karcban és rettenetes háborúban voltak és vannak egymással az anyag miatt és az anyag felett. E harcban kevés esetben van megegyezés és még kevesebb esetben ez igazságnak tudomásul vétele: „*Az Úr a föld és annak teljessége*”. Nem is gondolnak arra, hogy talán Neki is volna szava, tanácsa és joga a kérdésekhez.

3. *Megváltozott a viszony az ember és az állatvilág között.* Azt kell sejtenünk, hogy a jó Isten az állatvilágot is jórészt szolgálatunkra teremtette. Az ember az állatok segítségével sok tekintetben igen csekély eredményeket érne el és sokat nélkülözne. Igénybe is veszi az ember az állatvilágot s legtöbb esetben ki is használja, ezért *sok a szenvedő jószág.* A jószágok védelmét törvény útján kellett rendezni a kegyetlenekkel szemben, s mégis mennyit szenvednek a hűséges állatok, melyek ereje, terméke, ügyessége stb. mind az ember rendelkezésére áll.

De *sok az emberpusztító vad is.* Nem ura mái ezeknek az ember, bár a fegyverek segítségével fölényben van velük szemben.

Miközben az ember évezredekken át vergődő életét élte, addig

II. *a jó Isten gondoskodott Önmaga kijelentéséről.*

Amit tudunk a jó Istenről, azt Ő jelentette ki nekünk. E kijelentések nélkül sötétségben tapogatózánk, amire példa a pogány világ. A zsoltáríró sztrint a jó Isten négyféle módon jelenti ki magát: a természet világában, (2.) a történelemben, (3—5.) a Bibliában (8—9.) és az ember lelkében. (10.) Boldog, aki látja és érti ezeket a kijelentéseket.

1. A jó Isten felőli tudat *sok ideig az első atyák elbeszélései alapján maradt fenn fiúról-fiúra.* Ha gyászoló szívvel is, de kétségkívül Ádám elbeszélte

gyermekének a jó Istennel való eredeti viszonyát és ezt az utódok továbbadták.

2. *Voltak események, melyekben a jó Isten kijelentette magát.* Ilyenek voltak az özönvíz, nyelvzavar, fáraó megbüntetése Sáráért, Sodorna és Gomora pusztulása, stb.

3. *Találunk egyéneknek adott közvetlen kijelentéseket is, melyekben a jó Isten kijelentette akaratát és üdvtervét is.* Ilyenek voltak: Énoh, Noé, Melkisédek, Ábrahám, Jákob, Bálám, Mózes, Izrael népe, a próféták, Mária, József, Simeon, Anna és a napkeleti bölcsek. E kijelentéssel a jó Isten nemcsak azt közölte, hogy ő él, hanem a helyzethez mérten üzenetet is küldött az akkori idő népének. Ezen üzenetekkel együtt az emberiség üdvösségének az előkészítése is folyt. E kijelentések különböző időkben, különböző egyéneknek vagy népeknek adódtak, de — éremly, a kezünkben levő adat szerint, — volt sok lejelentés, ami a Bibliában nincs is feljegyezve. A jó Isten „nem hagyta magát tanúbizonyosság nélkül” sohasem.

Minél inkább közeledett a „teljes idő”, annál többet és részletesebben közölt Isten üdvtervéből. Szinte önként adódik itt e kérdés: *Miért késett oly sokáig a teljes kijelentés és az üdvösség,* — más szóval, *Jesus Krisztus eljövetele?* A szomorú felelet ez: Nem jut alkalmas egyén és nép, kivel gyorsabban előkészíthette volna a nélkülözhetetlen körülményeket és lelkiállapotot. Bizonyíték reá, hogy az üdvösségnek

Úr Jézus Krisztus által való létrehozatala után, csaknem kétezer évvel később az emberiség még mindig nem kész választani a „jobb részt”.

Magasztaltassék az Úr Isten, hogy nemcsak hozzá fogyakozó lelket adott az embernek, hanem kijelentéseket is önmaga felől és utat is mutatott magához.

V.

AZ EMBER LELKIÁLLAPOTA ÉS ÉLETE AZ ÚR JÉZUS FÖLDREJÖVETELET KÖZVETLENÜL MEGELŐZŐ IDŐBEN.

Szentírási szöveg: Zsoltár 42; Gal. 4: 4/a.

A 42. zsoltár nemcsak Koránnak vagyis egy embernek a sóhajtása, hanem kifejezője annak a kor-nak is, melyet tanulmányozunk. Hogy a kép minél élesebben domborodjék ki előttünk, tegyük vissza-pillantást:

I. az ember eredeti állapotára.

Az ember ártatlan volt. Csak fény volt benne s nem ismert homályt. Jó volt és jót élvezett. Isten oldalán volt, így szabadságban járt. Gyermeekieszen hitt, bízott a jó Istenben s így nem volt kintokozó, vagy megoldatlan problémája. Úr volt, rendelkezett mindennel, az erőszak alkalmazásának szüksége nélkül. Hiányt, szenvedést, könnyet, rossz viszonyt nem ismert. Sok szó: halál, temető, özvegy, árva, gond, csalódás stb. még ismeretlen volt szótárában. Élvezte a jó Isten közvetlen társaságát. Mindez még gondolatnak is igen magasztos, hát még ezek bir-toklása?! Most nézzük:

II. Milyen az ember helyzete és körülménye tár-gyunk idején?

Ha a Krisztus születése előtti századokban és az Úr földre jövele idején akarjuk megnézni az embert és körülményét, akkor a Szentírás feljegyzésein kívüli adatokat is figyelembe kell venni, mert csak így lesz teljesebb a kép. Ha azonban az ember-ről szóló adatokat szemünk elé vesszük s összehason-lítjuk az ember eredeti állapotával, úgy azt kell mon-danunk, hogy nem ismerünk rá. Az ember a követ-kező képben jelenik meg előttünk:

1. *A jó Istenről keveset vagy semmit sem tud.*

Van Istene, de leginkább valamilyen bálvány képében. Imádkozik, mert fél; imája nem az élő Istenhez száll... Kinyújtja segítségért karját, de nem az örökkévaló felé... Csinál magának isteneket s az igaz Istent mellőzi... Az igaz Isten ismerete csak az izraelitáknak volt, vagy ott, ahol ezt tőlük átvették. Az egész emberiség számára képest a jó Istent ismerők száma igen kevés volt. Még az izraeliták között is voltak bálványimádók és olyanok is, akik az isteni szolgálatnak csak „képét mutatták”.

2. *Istentől elkülönödött lelkiületben él.* Lelki világának forrása csak részben eredt a jó Istentől. Az isteni hasonlóság kis mértékben, az ördögi pedig feltűnően domborodott ki.

3. *Egy mástól is elkülönödve élt.* Száz és száz fal választotta el az embert az embertől. A rabszolgaság nagyon elterjedt, az emberi élet olcsó volt, Nagy volt az elkeseredettek és öngyilkosok száma. Egy kis csoport fényben, bőségben élt és uralkodott, a nagy tömeg pedig elnyomásban, nyomorban sínylődött.

4. *Az anyag rabszolgája.* Kenyér és élvezet az összes igénye.

5. *A bűn játékszere.* Borzasztóan lezüllött az erkölcsi állapot. Eetetlenes játékszenvedély, leginkább olyan, mely vérontással volt összekötve.

6. *Nyomorult, küszködő lény,* ahol az erős taposta a gyengét, a gazdag szipolyozta a szegényt. Küzd, de nem a gonosz, hanem inkább egymás ellen. Sóhajt, de nincs, aki hallja. Keres, de sötétség borítja mindenütt.

7. *Tapogatnak, sóvárognak Isten felé.* Izrael népe várja a prófétai szót és várja a szabadító Messiást. A görög bölcs így kiált fel: „Jönni kell valakinek, legyen az Isten vagy ember, aki levegye szemeinkről a fátyolt, s megtanítsa Isten iránti kötelességeinkre”. S óh, mit érezhetett, mit várhatott ezer és ezer szív, — a Simeonok, az Annák?

8. *Olyan idő volt, mikor bizonyos dolgok jeleztek, hogy Isten elvégezte a Messiás eljövételének*

külső előkészítését (Gal. 4., 4/a.) Erre mutat az a körülmény, hogy az *egész művelt világ*

egy birodalmat képezett, mely kitűnő utakkal volt egymással összekötve. Ez a római birodalom volt, mely Európa nagy részét, Ázsiából jó darabot — benne a Szentföldet is, — és Afrikának északi részét foglalta magában. Ezen óriási területen nem volt elválasztó határ. Ezer és ezer kilométer volt megtehető a birodalom határán belől. Ez a tény az evangéliom terjedésének szempontjából — mint később ki is tűnik — nagyon fontos dolog volt.

Egy közös nyelve volt e nagy birodalomnak: a görög. A rómaiak leigázták hatalmukkal a görögöket, a görögök pedig műveltségükkel hatalmukba kerítették a római birodalmat. A görög népi nyelvet, a koinét beszélték az egész birodalomban. A jó Isten keze volt ebben is és pedig azért, hogy midőn az evangéliom elindul majd mentő útjára, ne legyen a nyelv nagy akadály, amely sokszor az.

Közös vágya is volt: Felváltani a bizonytalant a biztossal; a sötétséget világossággal, az alacsonyabb rendűt a magasabb rendűvel; az emberit Isten szerintivel és megtalálni az elveszettet. A jó Isten felelt is e vágyra, midőn Jézus Krisztus a földre jött, Ki által új fejezethez juthatott az ember élete.

Micsoda csodálatos szeretet, bölcsesség, és kitartó munkásság kellett az előkészítéshez! Aki figyelemmel kísérheti e folyamatot, meleg szeretettel így imádkozik:

Ó fogd kezem, Vezérem s vezess tovább;
Míg boldog célom érem, majd odaát,
Mert nem tudok én járni Tenélküled,
Csak Véled jó haladni, vígy engemet!

VI.

ISTEN ÍGÉRETÉNEK TELJESEDÉSE ÉS A KEGYELEM IDEJÉNEK MEGÉRKEZÉSE.

Szentírási szöveg: János ev. 1: 1—14; Galata 4: 4—5.

Amit e fejezetben tanulmányozunk, az szinte a tengelyét képezi mindannak, amit könyvecskénk első részében tárgyaltunk és amit ezután tárgyalni fogunk. Ide vezetnek az összes ígéreték és dolgok, melyeket a jó Isten — elkezdve a paradicsomtól — az ember üdvössége érdekében tett. Eddig tartanak az előkészületi munkák is. Innen indulunk tovább annak tárgyalására, hogy a bűn folytán lezuhant emberi lélek mi módon emelkedhet fel újra a jó Istenhez.

Az események sorozatában érkezett „az időnek teljessége”, amikor a jó Isten valóra váltotta megváltási ígéretét.

I. Ez Jézus Krisztusnak földre jöveteléből és az itt végzett megváltási munkájából állott.

Az Ige — ki által minden teremtetett — „testté lett”. Az, aki egy az Atyával, mint kisgyermek, aszszonytól — rendkívüli úton — születve, belépett a mi világunkba. Az emberi szem csak egy kisgyermeknek látja, de lényegében „velünk az Isten”. Az emberi értelem előtt ez „titok”, de mégis valóság, hogy „Isten megjelent testben”. (I. Tim. 3:16.) A kritikusoknak sok kérdésük van e titokkal szemben, de ha azt másként akarjuk beállítani, mint azt a Szentírás elénk tárja, még több kérdés merül fel, mert semmi más nem tudja megmagyarázni azt az életet, tudást, tanítást, szeretetet, türelmet, jóságot, hatalmat és áldozatkészséget és az egész világra kiható és a mindig nagyobb tért hódító lelki mozgalmat, csak az, hogy Jézus Krisztus a „testté lett Ige”. Valóságos ember és valóságos Isten. Valóságos ember, hogy amit az első Ádám elrontott, mint a második Ádám ő helyreállítsa.

Ide jött közénk, mint *ember*. Élt, mint gyermek, mint ifjú, mint férfiú. Élt mint fiú, mint testvér, mint rokon, mint felebarát, mint polgár. Megkóstolta az élet minden részét. Tudta, hogy mit jelent a munka és annak fáradsága. Tudta, hogy mit jelent a mindennapi élet terhe és szükséglete. Átélt és átszenvedte az emberi életet és ezzel felmagasztalta az anyaságot; a gyermeket kijelentette értéknek, a családi kört szentélynek. Megmutatta, hogy az életet akkor éljük helyesen, ha jó a viszonyunk az Istennel és emberekkel is, minden irányban és minden tekintetben. Magasztos életével példát adott arra, hogyan kell valóban szép életet élni. ő is megkísértetett mindenekben, de nem alkudott meg soha és most segítségül is lehet azoknak, akik megkísértetnek. (Zsid. 2:18.)

Mint *tanító* megismertette a jó Istent, mint Atyát, ki szeret minden embert és várja haza tőle eltávozott tékozló gyermekét. Felfedte az embert és azt nem értéktelen, bolyongó senkinek, hanem „drága gyöngynek”, „elveszett juhnak” ismertette. Olyannak ismertette az embert, mint aki elvesztette kincseit, de Ő jött, hogy „megkeresse és megtartsa” azokat; olyannak, mint ki eltévesztette útját, de Ő jött, hogy „Út”-ja legyen; olyannak, kinek nincs igazsága, de kinek ő lesz az „Igazság”-a; olyannak, mint aki meghalt a bűn folytán, de akinek ő lesz a „feltámasztás és élet”-e; olyannak, aki bűnös ugyan, de az Ő vérében megtisztulást nyerhet; olyannak, mint aki megromlott természetében, de a Szentszellem által újjászületve, Krisztus érdemében újból „Isten fiává” válhat; olyannak, mint aki otthon nélkül bolyong most, de akinek Ő az Atyánál, az örökkévalóságban „helyet készít”, ő a „világosság”, aki igaz fényével megmutatta, hogy hamis volt az a kép, mit az ember festett magának Istenről, emberről és az életről. Az evangyélisák által feljegyzett tanításai érintik a múlt, jelen, jövő és az élet minden kérdéseit.

Tanítói munkássága idején „széjjel járt és mindenekkel jót tett”. Isteni hatalmát csak mások ja-

vára használta. A maga javára nem használta soha. Tanítói munkássága közben vigasztalt szomorúakat, gyógyított betegeket, megszabadított ördögtől megszállottakat, feltámasztott halottakat és adott kenyeret az éhezőknek. Ezzel egyrészt kijelentette magát, másrészt e cselekedeteivel ismertette, hogy mily szándékkal van az egész szenvedő világgal szemben és *példát adott az embereknek*, mi módon tegyenek jót egymással.

Majd eljött az idő, midőn *áldozatul adta magát*, hogy az egész emberiség megváltassák a bűntől. Mind a négy evangélium meglehetősen részletességgel — de színezés nélkül, — leírja a megváltás nagy művét a Getsemánétól a Golgotáig; a temetéstől az üres sírig. *Nincs gondolkodó ember, ki ezen eseményekkel elég időt töltve, ne értené meg, hogy mindez értünk, miattunk és helyettünk történt*, s így most már, ha megtört szívvel is, de élő reménnyel borulhatunk a kereszthez s kiálthatunk: „Isten, légy irgalmas nekem, bűnösnek!” Az üres sírnál boldogan kiálthatja örök életre teremtett lelkünk: „Jézus él!”

A megváltás valóban „elvégeztetett!”, s ott van már a dicsőségben Az, ki itt járt alázatos állapotban, de aki Benne hisz — legyen az gyermek, férfi, nő, szegény, gazdag, tudós, tanulatlan, — az kegyelmet, magasabbrendű földi életet és örökéletet nyer.

A jó Isten legnagyobb műve a megváltás munkája.

II. *A megváltási munka végzésénél sokféle szükséglet kellett szem előtt tartani, kielégíteni és a nehézségeket leküzdeni.*

Nagyon nehéz volt a megváltás munkája, mert 1. *az ember végtelenül szomorú állapotban volt*, a) *sötétben járt* csaknem minden kérdésben és tévelygett; fel kellett világosítani és igaz útra terelni.

Nincs nehezebb tárgy az embernél; nem súlyra, hanem kezelés, felvilágosítás és megváltoztatás tekintetében.

b) Az ember *tönkrement*, s ahhoz vissza kellett juttatni. Elveszítette Istennel való jó viszonyát, érzékét a jó Isten iránt. Elveszítette ártatlanságát, szabadságát, örömét és jóra való erejét. Az ember elveszítette egymást, mint testvért és elveszítette az anyag feletti uralmát. Rabszolgája az ember érzékeinek, ösztöneinek és az anyagnak.

c) Az ember *adós volt*, ki kellett adósságát fizetni. A bűn nemcsak gondolatban vagy cselekvésben végrehajtott rossz, hanem tartozás is a jó Isten igazságával szemben. Az ember önmaga tartozását nem fizetheti ki, mert a „bűn zsoldja: halál”.

d) Az ember *lelkileg halott* volt és életre kellett támasztani. Krisztus Urunk legyőzte a halálban a halált s feltámadása folytán életet ajándékozhat minden benne hívőnek.

2. *Komoly nehézségek voltak.* A megváltás a Mindenható Úr műve, mégsem volt az egyszerűen és könnyen elintézhető, mert

a) *Isten igazságát ki kellett elégíteni.* Minden egyes bűneset a szent és igaz Isten igazságának a megsértése. Isten igazsága elégtételt követel. Tévedés, hogy ájtatoskodással, imádsággal vagy szertartással eltörölhető a bűn. Az ó-szövetség idején is áldozattal töröltetett el a bűn. *Egy ártatlan áldozati állat halt meg elégtételül a bűnös bűnéért.* De az is csak Krisztusra, az igazi áldozatra való tekintettel nyert elfogadtatást.

b) Isten igazsága elégtételt követelt, *Isten szeretete pedig felmentést.* Isten igazsága így kiáltott: „Vágd ki őt!” Szeretete pedig kérlelt: „Hagyd meg őt!” Csak a végtelen bölcsesség, kegyelem és hatalom oldhatta meg az egymással szemben álló követeléseket.

A két nehézséget úgy intézte el a jó Isten, hogy ideadta váltságul, szentségül és igazságul Egyszülött Fiát, ki meghalt a Golgotán a föld összes bűnöséért. Jézus, Krisztus, mint ártatlan halt meg a bűnösökért, így halála jogalap és érdem annak, aki hisz Benne, mint érte meghalt Megváltóban és aki átadja magát

s egész lényét befolyásának; hogy többé nem a bűnnek, hanem Istennek éljen új és tiszta életet.

A golgotai úton elégítettett ki a jó Isten igazsága és győzött végtelen szeretete.

c) A harmadik nehézség, amelyet Isten mentő szeretetének le kellett és le kell győznie: *Megmenteni az embert szabad akaratának megsértése nélkül.* Ez sem könnyű. Az ember ösztönszerűen vágyódik a jó Istenhez, de lelki érzékszerve oly gyenge s akaratereje oly ingadozó, hogy bár sokan belátják ez igazságot: „Isten közelsége oly igen jó”, — mégsem döntenek e mellett. Az evangélium hangzik, de kevés az, akinek „füle van” és „hallja” Isten hazahívó szavát.

Sokan gondoltak már arra, hogy jó lenne, ha Isten kényszerítené a jóra az embereket. Isten azonban az evangéliumot választotta az ember felvilágosítása és meggyőződése eszközéül. Az evangélium alkalmas eszköznek is bizonyult, mert *Istennek hatalma az minden hívő üdvösségére*, mivel benne jelentetik ki a jó Isten igazsága és kegyelme. Az evangélium hirdetése bizonyult eddig a legalkalmasabb eszköznek arra, hogy fényénél a bűnös megismerje elveszett állapotát és a jó Isten megmentő kegyelmét.

A nehézségek megoldódtak. A Legfelségesebb oldotta meg. íme, az üdvösség útja és ára a jó Isten részéről. Az ember részéről nem szükséges más, mint hit és elfogadás.

Micsoda az ember, akiért ily nagy áldozat hozott?! Micsoda az ember, akit így szeret és vár haza a mennyei Atya?!

* * *

Az eddig tárgyalt dolgok ismertették az emberi léleknek a halál állapotába való jutását és abban való vergődését. Láttuk azt is, hogy Isten kegyelme az Úr Jézusban lehetővé tette az ember számára a bűntől való szabadulást és az elveszett lelki állapot és javak visszaszerzését.

Könyvünk további részében azokat a lépéseket és eseményeket tárgyaljuk, melyeket a bűnös léleknek maga érdekében tennie kell és amit a jó Isten

a hozzá jövő bűnössel tesz. Továbbá tárgyaljuk azon dolgokat és eseményeket, amivel az emberi lélek találkozik, míg örök célját eléri. így a továbbiakban szó lesz: felébredésről, megtérésről, újjászületésről, megigazulásról, istenfiúságról, Krisztussal való egyesülésről, megszentelődésről, megtartásról, halálról, halál utáni közép állapotról, Krisztus második eljövételéről, feltámadásról, ítéletről, az üdvözültek otthonáról és az elkárhozottak állapotáról.

Az itt említett dolgok különálló részeknek látszanak, de lényegében nem különálló részek, hanem a lélek életében az isteni kegyelem egységes kristályának egy-egy tündöklő fényes oldala mindegyik.

VII. A FELÉBREDÉS.

Szentírási szöveg: Ézsaiás 55: 6—9; Ezékiel 33: 10—14; Máté 11: 28.

A megmentett lélek életének első állomása a felébredés. Ezt megelőzően olyan állapotban van az ember a lelkiéletet illetőleg, amely az álmhoz hasonlít.

I. *A felébredés Isten kegyelmének munkája folytán jön létre.*

Az emberi lélek alapján Istenhez vágyódik, bár ez a vágy sokszor tudat alatt van. Ezt a vágyódást a jó Isten fel is használja a bűnös felébredésénél. Isten ébresztőleg szól lelkünkhez. Szól egyes életesemények alkalmával, vagy azok által — pl. betegség, baj vagy szerenesés előmenetel. — Sokan ilyenkor fogadalmat is tesznek Istennek, de ezt kevesen tartják meg. A bűnből vagy közömbös életből ébreszt fel a jó Isten Szent Igéjével. A nyomtatott írás már sokak felébredését segítette elő, hasonlóképpen a szóban vagy énekben hirdetett írás is. Az

istentiszteleti és evangélizálási alkalmak ugyanilyen eredménnyel járnak. Nagyon sok lélek felébredését a megtértek példás élete segítette elő.

II. *A felébredésnél mindenki és minden a maga valóságában tárul fel az ember előtt.*

A lelkileg felébredt ember megismeri a jó Istent szent és nagy Felségnek, aki atyja az Úr Jézus Krisztusban. Megismeri *Jézus Krisztust*, mint személyes Megváltóját. Megismeri *önmagát*, mint szegény, elveszett bűnöst, de kire az Atyánál kegyelem vár. Megismeri az embert, ki neki testvére, mivel minden ember Isten teremtménye és az egy vérből származó családhoz tartozik. Megismeri igaz formájában a földi *életet*, s látja, hogy az nem céltalan bolyongás, hanem sok szépre, jóra való alkalom és előkészület az örökkévalóságra. Az *anyagot* eszköznek és nem célnak ismeri meg. A *bűnt* annak a rettenetes rossznak ismeri, ami elválaszt a jó Istentől és embertől, megfertőzi a lelket, szívet, s amitől futni és szabadulni kell, mert megrontja az életet s ugyanakkor kárt tesz direkte vagy indirekte másoknak is.

A bűnből — vagy úgy is mondhatjuk — lelki halálból felébredt ember előtt az élet minden megnyilatkozása másképpen jelenik meg. Új értelmet, magyarázatot kap minden. Ráeszmél, hogy a földi élet is tele van sok értékes jóval és szépre, jóra való alkalmakkal és lehetőségekkel. Már lát, hall, érez, tapasztal, amint még eddig soha. Ezzel máris boldogabb állapot birtokosa.

III. *A felébredés különböző fokú.*

A felébredés lehet *részleges és hiányos*. Lehet, hogy a felébredt csak a maga elveszett állapotát látja meg; inkább *önmagát* látja, mint a jó Istent. Inkább a veszedelemből való menekülés gondolata domborodik ki nála, mint az Istennel való élet és az Isten szolgálata feletti öröm. Talán azt látja, hogy bizonyos számításait — nem lelkieket — így könnyebben érheti el. Ily esetekben a felébredt az első

lépésnél nem jut tovább, még ha a külső látszat mást is mutat és ha a felébredt tovább haladottnak is véli magát.

A felébredés lehet *alapos*. A lelkileg valóban felébredt embernek — bár kívánja lelke megmentését, — a főgondolata Isten. Keresi magában és életében azt, ami ellenkezik a jó Isten akaratával. Keresi, hogyan juthat vissza Teremtőjéhez s hogyan élhet Vele harmonikus életet? Keresi, hogy mi módon fejződhet ki életében a jó Isten gondolata, mivel meggyőződött arról, hogy Isten a tökéletes szeretet, jószág és kívánalmi a magasabbrendű életnek az alapja.

A felébredés még nem megtérés. Nem megújult élet, hanem a helyzetnek és állapotnak valódi meglátása és a teendők megismerése. Ez a lélek életében az első, átmeneti állomás, ahol megállani nem szabad.

VIII. A MEGTÉRÉS.

Szentírás szöveg: Lukács 15: 11—24; I. Thess. 1: 9.

A valóban felébredt lélek látja, hogy nincs jó helyen, mert lélekben távol van a jó Istentől. Látja, hogy nincs jó állapotban, mert nem Isten útján, hanem a bűn világában él. Ez az állapot megnyilvánulhat bűnök cselekvésében, vagy Isten akaratának semmibe vételében. Az egyik tevőleges, a másik mulasztási bűn. Az első egyenesen lázadásnak nevezhető és Isten építő munkájának a pusztítása, a másik az építő munkában való részivételnek a megtagadása.

A felébredt lélek számára irtózatos ez a helyzet és változtatni óhajt állapotán. Keresi az Istenhez vezető utat és szabadulni akar a büntől és annak uralmától. Ezt úgy éri el, ha lelkével visszatér a jó Istenhez, mennyei édes Atyjához.

I. A Szentírás kétféle megtérést jegyez fel.

1. Az egyik módon történt megtérést „*metamelomai*” (görög) szóval jelzi, *mely érzelem-megváltozást jelent ugyan, de ezt nem követi az erkölcsi változás és cselekvésre elhatározás.* Ilyen volt a gazdag ifjúnak (Luk. 18:23.) és Júdásnak az esete az árulás után. (Máté 27: 3.)

2. A másik módon történő megtérést „*metanoia*” szóval jelzi, *mely gondolkozás és értelem megváltozást jelent, de cselekvési akarattal is össze van kötve.* Ilyen volt az első Pünkösdkor ezrek megtérése (Apóst. csel. 2: 37.) és sok más hasonló eset.

Az első esetben csupán vágyódás van a jó Istenhez és magasztos életre, a második esetben azonban az történik, amit a tékozló fiú s a thessalonikabeli hívők tettek. (I. Thess. 1:9—10.)

II. A megtérés lényege és megnyilatkozása.

A megtérés lényege: hazatérés az Atyához; elfordulás a világtól és a régi élettől. Ez megtörténik, mivel

1. *értelmi változás áll be* a megtérőnél. Eájön, hogy eddigi élete elszomorította a minden javakat adó mennyei Atyát. Nem akar többé szomorúságára élni és távol lenni Tőle. Rájön, hogy a bűn nem egyszerű dolog, hanem olyan szörnyű dolog, melynek elkövetése sérti a jó Istent, kárt tesz közvetve és közvetlenül magában és másban. Rájön arra, hogy minden irányban új és jobb életet kell élnie. De azt is tudja, hogy az új élethez természetet és erőt csak a jó Istenhez visszatérve kaphat.

2. *Érzelmi világa is átalakul* a megtérőnek. őszinte fájdalmat érez bűnei felett, de nem annak következményei, hanem az elkövetése miatt. De ugyanakkor őszinte vágy kél lelkében, a múlt jóvátevésére (amennyire tőle telik) és oly életre, mely kedves Isten és ember előtt.

3. *Az akaratban is változás áll be.* Új irány, új szándék alakul ki a megtérőnél; el a bűntől s közel

a jó Istenhez! Kerüljön amibe kerül! Azok a dolgok kerülnek első helyre, melyek egyeznek Isten akaratával.

Minden igaz megtérést a következő dolgok jellemznek. A bűnnel kapcsolatban: bűnismeret» bűnbánat, bűnbevallás, bűnjóvátétel (amennyire lehet) — s ez csak emberek irányában lehet, — és bűnútalat.

Az emberekkel kapcsolatban: mindenkit testvérenek tart s javára kíván élni.

A jó Istennel szemben: őszinte szeretettel csüng rajta s keresi mindenben azt, ami kedves előtte.

III. *A megtérés boldogító következménnyel van összekötve.*

1. Az őszinte megtérő *megnyeri bűneinek bocsánatát*. Szívébe addig nem ismert békesség költözik, s tapasztalja, hogy visszajutott a jó Isten atyai szeretetébe. Ez a mennyei javak első kóstolója a földön, de egy olyan tapasztalat, amit nem lehet szóban kifejezni.

2. A megtérés a bűn folytán *elveszített javak visszanyerését is eredményezi*.

A megtérő visszanyeri a jó Istent mint mennyei édesatyját, az embereket mint testvéreit; igaz békességet éc egy olyan új lelki légkört nyer, hol a lelkiélet további kialakulása lehetővé válik. A felébredésnél meglátja a bűnös a világ szomorú állapotát; a megtéréssel már válik a büntől és kezdi magáévá tenni a menny javait.

Az Atya minden gyermekét haza vár ja. Az út és a lehetőség elkészült Jézus Krisztusban, aki Őt az Atyához.

IX.

AZ ÚJJÁSZÜLETÉS.

Szentírási szöveg: János 3: 1—11.

A lélek életének egyik legcsodálatosabb és legfontosabb eseménye az újjászületés. E nélkül lehet az ember lelki]eg felébredt, lehet ismerete helyzetéről és tennivalóiról, elérhet esetleg bizonyos fokú változást is, de még nem nyert lelkiéletet. Amint testileg be kell születnünk e világra, ugyanúgy — bár más úton és módon — kell megszületnünk vagy bejutnunk a lélek, vagyis a jó Isten szellemi világába.

Az újjászületés körül sok tévedés van, azért első-sorban is tisztázzuk a fogalmakat.

I. *Az újjászületést nem szabad összetéveszteni az élet természetes fejlődésével.*

1. *Az újjászületés nem természetes nemesség.* Vannak egyének, kiknél nemesebb indulatot, finomabb modort s az átlagnál jóval magasabb színvonalú életet találunk. Előfordul ilyesmi az egyszerű és az iskolázott embereknél is. Ez kétségkívül érték, de nem az újjászületés eredménye és nem újjászületés.

2. *Az újjászületés nem a jónevelés által finomabbá lett lelkiélet.* Lelki folyamat ez is. A meglevő természet csiszolása, átfestése, de nem az emberi alaptermészet átalakulása.

3. *Az újjászületés nem jön létre fokozatos fejlődés útján.* Vannak, akik az emberiség megváltozását, felemelkedését a fokozatos fejlődéstől várják. Ilyen változást csak az újjászületés útján érhet el az emberiség. Fokozatos fejlődés útján nem állhat elő új ember. Az idők folyamán külsőleg sok mindenben változott már az ember, de alaptermészete ma is az, aminő volt évezredekkel ezelőtt.

4. *Bizonyos fokú megváltozás még nem újjászületés.* Erős akarattal az ember előhaladhat egy

bizonyos fokig a nemesedés terén, de az nem jelent újjászületést.

5. *Nem újjászületés még a lelki felébredés vagy a megtérés sem.* A felébredés ráeszmélés a valódi helyzetre. A megtérés hazatérés. Ez a lélek életének két első lépcsőfoka, de nem jelent újjászületést.

Mi tehát az újjászületés?

II. *Az újjászületés a Szentszellem által létrehozott olyan lelki változás, mely által az ember lelki világa és lelkitermészete Jézus Krisztuséhoz válik hasonlónak.*

Az újjászületés — mondhatjuk újjáalakulásnak is — a lélekben csodálatos titokzatossággal végbe menő isteni mű. Magát az esemény folyamatát nem lehet észrevenni, csak az eredményt, hogy *más* lett az ember lelkivilága. Lát, hall, ért, érez és akar a jó Isten kijelentése és akarata szerint. Van ereje, képessége a jóra, szépre és nemesre, amire azelőtt nem volt. Az újjászületés előtt nem fájt úgy a rossz, az igaztalan cselekedet, utána még a látása is fáj. Az újjászületés előtt Isten neve és a vele kapcsolatos dolgok nem képezték az érdeklődés és öröm középpontját, de az újjászületés után igen. Az újjászületett léleknel valóban megtörtént ez: „íme, mindent újjá teszek”. Az újjászületés útján új világba, Isten szellemi világába lép az ember. Isten társaságába jut. Itt már látja és érti a jó Isten szeretetét, gondviselését, uralkodását, jövője munkálását.

1. Az Úr Jézus szava és a tapasztalat szerinti *újjászületés elmaradhatatlan szükség.* Hogy miért, arra feleljen e néhány válasz.

a) *Minden ember lelkének természete az ördög-től való.* (Ján. 8:44.) Kellemetlenül hat az Úr Jézusnak ez a szomorú és az emberi hiúságba vágó érzékeny leleplezése, de az emberi élet démoni megnyilvánulásai és dolgai, — minden emberi tiltakozás ellenére is — igazolják e kijelentést. Ettől a termé-

szettől úgy szabadulhat meg az ember, ha Isten Szelleme újjászüli. Ez alapvető szükség.

b) Szükséges az újjászületés, mert *az ember alaptermészete rossz, s a rossz fa csak rossz gyümölcsöt hozhat* Az ember lelkének vágya s életszükséglete minden irányban a jó. Újjászületés útján lesz az embernek a jó irányába beállított természete.

c) Szükséges az újjászületés, mert *a test nem foghatja fel az Isten dolgait*. „Valami született testtől: test az.” A testi ember előtt nemcsak érthetetleneknek, de lehetetleneknek és célra nem vezetőeknek is látszanak Isten dolgai, tanácsai. Pedig minden Bibliát olvasó ember — az egész művelt világ és a népek vezetői is — tudják, hogy a Bibliában lefektetett élethez a legmagasabb és legszebb élethez juttatnának minden egyént, családot, népet és nemzetet és azok szerint kellene megoldani minden problémát. Még sem merik alkalmazni. Nem tudják, hogy mit kezdjenek velők és ezért kísérleteznek sok mással; persze eredmény nincs, s ha van is valami, az nem kielégítő.

d) Szükséges újjászületni, mert e nélkül *senki sem láthatja az Isten országát*. Más szóval, az ember nem látja, nem érti Isten uralkodását, gondviselését és irányítását, nem hallja tanácsait, sem vizsgáztatását. Ezek nélkül pedig helytelen az élet iránya, roskasztó az élet terhe, elveszett sok jó alkalom és az egész élet értelmetlen céltalanság. Újjászületve azonban nemcsak szebb e földön az emberi élet, hanem már a földön diadalmat nyert a halálon is. (A halál értelmezését lásd „A halál” c. fejezetben.)

2. *Az újjászületés csak őszintén megtért lelkekkel történhetik meg.*

A jó Isten Szelleme csak azokat alakíthatja át, akik őszintén Vele, Nála és akarata szerint akarnak élni. Azokat, kik már e földön mennyei életre vágynak s Isten családjához óhajtanak tartozni már most. Az ilyen lelkek már hazatértek vágyban és akarat-

ban Istenhez, de természetüknél fogva képtelenek arra, amire vágyódnak. Isten kegyelme segítségül jön az ily lelkeknek, átalakítja és alkalmassá teszi őket akaratának megfelelő életre.

3. *Az újjászületés megtörténte vagy elvetése az ember életéből állapítható meg.*

a) *Az újjászületett embernél minden megújul.* (II. Kor. 5:17.) Megváltozik a gondolat, az érzés, a vágy, az életirány, a modor stb.

b) *Az újjászületett ember semmi szín alatt nem vétkezik.* (I. Ján. 3: 6—9.) Ez nem annyit jelent, hogy az újjászületett ember nem téved, hanem azt, hogy tudatosan nem vétkezik. Ezt nem azért teszi, mivel fél a büntetéstől vagy következménytől, hanem mert természetévé vált a jó.

c) *Az újjászületett embernek van ereje a jóra.* (Fii. 4:13.) Az ember életében döntő tényező az erő. A maga helyén mondani igent vagy nemet, dönteni a jó mellett, szenvedni, túrni és kitartani magasabbrendű dolgokért: ez sok és nagy erőbe kerül. Az újjászületett ember bírja ezt.

d) *Az újjászületett embernél kifejlődnek a lélek gyümölcsei.* E gyümölcsök a Szentszellem munkájának eredménye és azok a következők: „Szeretet, öröm, békesség, béketűrés, szívesség, jóság, hűség, szelídség, mértékletesség”. (Gal. 5:22.)

Az újjászületett ember magasabbrendű életet él. Mint lelki gyermek indul el ez új úton, hogy abban, amire természetet nyert, fejlődjék és amihez képességet kapott, abban gyarapodjék. Az újjászületés a legnagyobb kegyelem, amihez ember juthat a földön. Nagy kérdés tehát: újjászületettek vagyunk-e?

X.

MEGIGAZULÁS.

Szentírási szöveg: Róma 3: 10—28; 5: 1—2.

A megigazulás ténye Isten kegyelmének egyik legcsodálatosabb cselekménye. Ezzel a jó Isten a bűnöst igaznak jelenti ki és igazként kezeli. A kegyelemnek oly csodája ez, hogy akik lelki tapasztalattal nem rendelkeztek, csak képzelgésnek gondolják ezt és lehetetlenségnek is nyilvánítják. Azonban a megigazulás — más szóval az igazzá levés — nem teória/sem képzelet, hanem a lelkiéletnek egyik fontos igazsága, amely nélkül megnyugodott szív nincs. Néhány gondolat e kérdést tisztázni fogja.

I. *Mi a megigazulás?*

A megigazulás Istennek az a kegyelmi döntése, melynek alapján a megtérő bűnöst felmenti a bűnösség vádjá és bűneiért járó ítélet alól s ugyanakkor kegyelmébe fogadja és helyére visszaállítja.

Állapítsuk meg e meghatározás után, hogy

II. *a megigazulás a lelkiélet elmaradhatatlan része*, mivel minden ember bűnös. (Róm. 3:10, 23.)

A legrettenetesebb az ember részére a bűnösség tudata és érzése. Ezt az érzést és tudatot csak Isten függesztheti fel egyrészt azzal, hogy megbocsátja bűneinket, másrészt pedig, ha kijelenti lelkünkben, hogy igazaknak tart, nem vádol és úgy is bánik velünk, mint igazakkal. A megigazulás tapasztalati tény, de itt nagyon óvatosnak kell lennünk, nehogy beképzelés legyen, mert minden könnyelműség vagy gondatlanság súlyos következményt von maga után.

A jó Isten eme kijelentést *nem feltétel és nem szükség nélkül teszi*. Igaznak azt nyilváníthatja, aki igaz életet akar élni s nem a maga igazságában, engesztelő áldozatában és érdemében bíz. A jó Isten azt jelentheti ki igaznak, aki elindult az igazság

útján s az igazságot — amennyire lehet — követi is és kívánja, kéri és elfogadja Isten segítségét a Krisztusban, hogy az igaz életben fejlődhessenek.

A bűnös embernek igazzá nyilvánítása szükség is a Krisztusban. E nélkül mindig rettegésben él az ember, mert ismeri gyarlóságát, tökéletlen voltát, még ha minden tekintetben a tőle telhető legjobbat teszi is. E nélkül megpróbálná a cselekedeteket, mint érdemet képező dolgokat hozni Isten elé. Ez pedig nem elfogadható, mert a legjobb cselekedet is egyrészt csak kötelességteljesítés és nem érdem, másrészt pedig a kegyelem munkájának a bizonyítéka. A megigazulással olyan lelki légkört biztosít a jó Isten a megtérő bűnösnek, melyben szabadon, de a legmélyebb hála kötelező életet élhet. A megigazulással a jó Isten felmenti a bűnöst, de a saját ítélőszéke előtt mindig méltatlan bűnösnek érzi és tudja magát.

III. *A megigazulás áldása Krisztus váltsága és a bűnös hitétől függ.*

Az igaz azzá tevés Istennek nemcsak egy kijelentésébe került, mert ennek lehetőségét a golgotai kereszten szerezte meg Jézus Krisztus, az a nagy Igaz, kinek igazsága elég minden bűnös igazsághiányának a pótlására. Krisztus keresztje és áldozata az a hatalom, mely által a bűnös igaz útra léphet és azon meg is maradhat. (Róm. 1: 16.)

E Krisztusban — személyében, tanításában, szenvedésében, feltámadásában, győzelmében — való őszinte hithez fűződik a megigazulás, az igaznak való kijelentés és igazzá változtatás. Aki hisz, az tapasztalta és tapasztalni fogja ezt.

IV. *A megigazulás értékes eredménnyel és következménnyel van összekötve.*

A megigazult lélek nemcsak felmentett bűnösnek, hanem visszafogadott gyermeknek is érzi magát. Tapasztalja az Atya szeretetét. Hallja az Atya szavát, tapasztalja az Atya vezető kezét. Betelje-

sedve érzi, amit az Írás mond: „Megigazulván hit által, békességünk van Istennel, a mi Urunk Jézus Krisztus által”. „Megigazulván ingyen az ő kegyelméből, a Krisztus Jézusban való váltság által,* „Nincsen immár semmi kárhozzátásuk azoknak, akik a Krisztus Jézusban vannak, kik nem test szerint járnak, hanem Lélek szerint.” (Eóm. 8: 1.)

Ez a végtelen értékű belső tapasztalat rányomja bélyegét a megigazult ember egész életére, őszinte szeretet és gyakorlati hála fűzi Istenhez, Jézus Krisztushoz. Megértő és megbocsátó lesz azok iránt, kik valamit ellene tesznek. Irtózik a bűntől, hogy annak gyötrő kínja újból meg ne terhelje lelkét. Alázatos életet él Isten előtt és állhatatos az igazságban.

A szeretetnek, a kegyelemnek mélységéről beszél a jó Isten megigazító volta. Kincs ez már itt, de mily értéket fog jelenteni az ítélet napján? Boldog, aki már itt átmegy az ítéleten s a Krisztusban megigazulást talál.

XI. ISTENFIÚSÁG.

Szentírási szöveg: Kóma 8: 12—23.

A jó Istennek csodálatos alkotásai vannak a természet világában. A gyöngykagyló testét megsérti egy kis homokszem, mire a kagyló védekezésében váladékkal veszi körül a homokszemet. A homokszem nem távozik testéből, ezért a váladékkal újból és újból körülveszi, melyből azután hosszú időn keresztül kialakul a gyöngyszem. Természetes ez a folyamat, mégis csodálatos. A kegyelem világában is sok csoda van. Istennek egy ilyen csodája az, midőn a bűnös embert istenfiúságra emeli. Ez csoda. Az ember részére pedig a legnagyobb méltóság, mit e földön elérhet. E csodálatos művet vagy műveletet

I. *Isten kegyelmi alapon viszi véghez a Jézus Krisztusban lett váltság által.*

1. *Kegyelmi alapon teheti ezt csak a jó Isten, mert erre az embernek sem joga, sem érdeme, sem lehetősége, sem ereje nem volt és nem is lehet. Az ember a bűn folytán az ördög szellemi gyermeke lett s az hatalmában is tartotta; így Istennel szemben közönyös, sőt ellenséges álláspontot foglalt el. Ha lelkében volt is vágy az istenfiúság áldásainak élvezésére, vagy az istenfiúi állapot felemelkedésére, de nem volt hozzá képessége. A jó Istennek kellett lehajolni s könyörölni a tékozló fiakon.*

2. *A fiúság áldásához a Jézus Krisztusban való élő hit által juthat a lélek.* (János 1:12, Gal. 4: 4—7.)

Jézus Krisztust kell a lélekbe bebocsátani, bevenni, s így jön létre az a csodálatos lelki változás, melynek folytán az ördögfiakból istenfiak, a halál útján járókból az élet útján járók lesznek.

3. *A fiúság útján a legbensőségesebb viszony áll elő Isten és az ember között.* A szó, amely megpróbálja ezt kifejezni, így hangzik: Istent Atyának, az embert pedig fiúnak nevezi. Sokat mond e két szó, de ezt az állapotot csak személyes átélés értetheti meg. Meleg, bizalmas, méltóságteljes szent viszony ez, melynek említésénél ezt kell mondanunk: Ember, vesd le saruidat, mert ez szent hely!

A jó Isten a fiúságot nem adhatja érdem alapján, mert ilyen nem lehet az embernél, de ha kegyelmi alapon adja is, oly felséges és felemelő e méltóság, hogy e boldog állapot birtokosa nem is érzi, mintha kegyelmi alapon kapta volna.

II. *Az istenfiúság valóságos tény. Bizonyos jelek és dolgok mutatkoznak azoknál, kik Isten fiaivá lesznek.*

A jelek a következők:

1. *Megszabadulnak a félelemtől.* (8:15/a.) A félelem hatalmas tényező e földön. Az emberek félelme főként a megélhetés kérdésével, az élet szenved-

déseivel, a megpróbáltatással és a halállal vannak kapcsolatban. Kétségkívül nem kis kérdés egyik sem. De aki Atyjának nevezheti Krisztus által az ég és föld Urát, ott e kérdések tekintetében a félelem megszűnt.

2. *Belső bizonyosságuk van arról, hogy Isten családjához tartoznak.* (16. v.) Akik nem rendelkeznek e kincssel, mondhatják e jót autoszugesztiónak vagy egyébnak, de akik bírják ezt, azoknak ez a lélek bizonyossága a felől, hogy ők Isten gyermekei. Külső bizonyossága e dolognak az, hogy hasonló tapasztalatú egyénekkal testvéri viszonyt érez és ápol.

3. *Isteni természetnek lettek részesei.* (II. Péter 1: 4.) Aki Isten gyermeke, az hasonló Hozzá. Az ilyen ember szent, igaz, jóságos, irgalmas, könyörülő, szelíd, kedves, állandóan tevékeny a jó dolgokban. Nem is lehet más, mert az újjászületésben ilyen természetet nyert.

4. *Isten Szellemének vezetése alatt élnek.* (14. v.) Isten gyermekei bevallják, hogy még vezetésre, irányításra szorulnak s igénybe is veszik a felajánlott vezetést, mely kiterjed az élet minden részére és idejére. E vezetés eredménye ki is tűnik életünkéből.

III. *A fiúság áldása az idők teljessége idején mérhetetlen magasságot ér el.* (I. János 3:2.)

E földön nincs nagyobb méltóság és nagyobb jó, mint Isten gyermekének lenni. A Szentírás szerint e jó csak bevezetője nagyobb javaknak, melyek a következő életben lesznek a mieink. A mennyei titkokba is belátható János apostol így írja ezt: „Szeretteim, most Isten gyermekei vagyunk és még nem lett nyilvánvalóvá, hogy mivé leszünk. De tudjuk, hogyha nyilvánvalóvá lesz, hasonlókká leszünk ö hozzát; mert meg fogjuk őt látni, amint van”. Mi van e függöny mögött? Nincs világos felelet rá, de abból, amit Isten gyermeke itt tapasztalhat, mérhetetlen felemelkedésre lehet következtetni.

Micsoda lehetőséget nyit meg a jó Isten kegyelme minden bűnös számára?

A fiúság megnyerése, bírása nagy kincs s

IV. mindenki, aki Isten gyermeke lehetett, e kegyelmi tényért kötelezettséget érez magában.

Hálát érez szívében állandóan Isten iránt mindaz, ki megnyerte a fiúságot, s háláját tettekben is igyekszik kifejezni.

Aki Isten fia lehetett, *igyekszik Isten gyermekéhez méltó életre*. Ez a természete, de egyben óhaja, akarata és törekvése is.

E világ boldogabbá alakulásához ilyen lelkekre van szükség. A lehetőség megvan. E sorok olvasóinak legfontosabb kérdése ez: Én kinek a gyermeke vagyok? — A kérdésre adható választól függ a jelen és a jövő, a síron innen és síron túl.

XII.

EGYESÜLÉS KRISZTUSSAL.

Szentírási szöveg: János ev. 15: 1—7.

A keresztyénség lényegében nem vallás, hanem Krisztussal való élet. Semmi sem bizonyítja ezt jobban, mint az a körülmény, hogy sok bibliai hely van, melyekből meg lehet állapítani az egyesülés tényét, mint a Krisztussal egyesült élet egy részét. A lélek élete nincs is megnyugtató állapotban addig, míg az egyesülést az egyén maga nem tapasztalja és életéből ezt mások meg nem állapíthatják. Ezért

I. csak az nevezhető keresztyén lelki életnek, melyben valósággá vált a Krisztussal való egyesülés.

Ez az egyesülés lelki természetű és a lélekben megy végbe. Önkéntes alapon áll elő és áll fenn. Törhetetlen, hacsak az ember másként nem határoz. Erről az egyesülésről sok helyen és különböző módon van szó a Bibliában:

János ev. 1: 12: „Valakik befogadák Őt...”

János ev. 14: 20: „...ti én bennem és én ti bennetek”.

János ev. 15: 4: „Maradjatok én bennem és én is ti bennetek.”

János ev. 15: 6: „Ha valaki nem marad én bennem.”

János ev. 15: 7: „Ha én bennem maradtok.”

I. János 2: 6: „Aki azt mondja, hogy Ő benne marad...”

Pál apostol így ír e kérdésről:

Gal. 2: 20: „Krisztussal együtt felfeszítettem; élek pedig többé nem én, hanem él bennem a Krisztus.”

Kol. 2: 20: „Ha meghalván a Krisztussal...”

Eóm. 6: 4: „Eltemettünk azért ő vele...”

Eféz. 2:5: „Megelevenített együtt a Krisztussal.”

Kol. 3: 1: „...feltámadtatok a Krisztussal...”

Eóm. 8: 17: „...vele együtt szenvedünk, hogy vele együtt is dicsőüljünk meg.”

Kóm. 8:1: „Nincsen immár semmi kárhozhatásuk azoknak, akik a Krisztus Jézusban vannak.”

Vannak képletes kifejezések, melyek erről szólnak:

János ev. 6: 27—35; 47—58. Krisztus az élet kenyere, kit be kell venni, akivel életünk fenntartása végett élni kell.

János ev. 15: 1—10. Krisztus szőlőtő. Krisztus a hívő léleknek életforrása. Rajta kívül nincs lelki élete senkinek sem.

I. Kor. 3: 11; Eféz. 2: 20—22. Krisztus a fundamentum; nélküle az épület összeomlik. Az épület a fundamentommal összefügg, azon nyugszik. így a lelki életet élő ember élete Krisztuson épül, s Vele szorosan összefügg.

Eféz. 5: 26—27. Élettárs. A legcsodálatosabb egység e földön a házastársak egysége. Ez a kép a megváltott lélek és a Megváltó közötti teljes egyetértést, bizalmat és örömet fejezi ki.

E bibliai helyek igen bensőséges, őszinte, vitális egyesülésről beszélnek; felvilágosítanak egy dicső

lehetőségről és kimutatják, hogy milyennek kell lennie a Krisztussal való viszonyunknak.

II. *A Krisztussal való egyesülés sok gyakorlati jóhoz juttat.*

Valóságos egyesülés valódi következménnyel jár. Lássunk néhányat azok közül. Röviden kifejezve, a megváltott s Krisztussal egyesült lélek sok dologban hasonló lesz Krisztushoz,

1. *Gyermeki viszonyba jut az Atyával.* Ez a viszony, egyrészt az Isten felőli tapasztalat legfelségesebbje, másrészt a legboldogítóbb engedelmesség az Atya akaratával szemben.

2. *Erkölcsei élete és jelleme Krisztuséhoz lesz hasonló.* Az élet mindennapi dolgaiban is ünnepi köntösben jár el. Földön élő lény, de krisztusi indulattal.

3. *Győző lesz a sátán, bűn, kísértés és halál felett.* Aki Krisztusban és Krisztussal él, arra ezek az ordító orozslánok csak tisztos távolságból üvölhetnek, de rajta diadalt nem vehetnek.

4. *Hasonló sorsot ér el az emberek között, mint az Úr.* Sokan nem értik majd meg, esetleg gúnyolják, megvetik. De lesz, aki megérti, sőt sokak boldogságát és üdvét segítheti elő.

5. *Hasonló célkitűzése lesz, mint az Úrnak volt.* Krisztus életének célja: Isten dicsőítése és emberek üdvének munkálása volt. Akiben Krisztus indulata van, az élete céljául szintén csak ezt tűzheti ki. Ez pedig értékessé és tartalmassá teszi az életét.

6. *Kimondhatatlan jók forrása* egynek lenni, együtt élni a legszebb jellemmel, a legmelegebb szívvvel, a leghatalmasabb Úrral, a békesség fejedelmével, az örökkévalóság királyával minden jót jelent, többet, mint amit emberi szó kifejezhet.

Szerencsétlenség a lelki élet eme mélyebb és magasabb régióiba be nem mélyedni. Ki elindult a lelki élet útján, hallja meg e magaslatra hívó szót, mert az Úr szól: „Barátom, lépj feljebb”.

XIII.

A MEGSZENTELŐDÉS.

Szentírási szöveg: Máté 5: 48; Zsid. 6: 1.

A jó Isten munkássága mind a lelki, mind a természet világában szépséget, jóságot és hasznot hoz létre. A lélek életében Isten egyik legszebb, legdicsőbb munkássága az, amit megszentelődés néven szoktunk nevezni, mely alatt a megtért és újjászületett léleknek állandó tökéletesedését értjük. A megszentelődés tárgyalásánál az első dolog, amit tudnunk kell:

I. a „szent szó” jelentése.

Ama szavak, melyek a lelkiélet terén ma használatosak, nem mindig fejezik ki ama fogalmakat, melyeket jelentettek a Biblia írása idején. Ilyen a szent szó is. Mai használatában ha ez a szó személyre vonatkozik, úgy olyan kiváló egyénre értik, akit érdemeire nézve valamely egyház jelentett ki szentté; ha pedig helyre vagy tárgyra vonatkozik a megjelölés, úgy oly tárgyra értik, mely bizonyos egyházi szertartás útján válik szentté.

Ha megfigyeljük a Szentírás idevonatkozó helyeit, akkor a szent szó kettős jelentésével találkozunk:

1. Az egyik jelentése, hogy valaki vagy valami *Isten tulajdona*. AJL Úr szolgálatába állt vagy szolgálatába rendeltetett. Más szóval: *valaki vagy valami elkülönített Istennek és rendelkezésére áll*. A sok ily értelemben levő hely közül lássunk néhányat. Mózes I. 2: 3-ban ezt olvassuk: „És megáldá a hetedik napot és megszentelé azt.” Azaz elkülönítette a többi naptól és rendelkezésére tartotta fenn. Mózes IV. 16: 5-ben Mózes felől olvasunk egy nyilatkozatot e szavakban: „Reggel megmutatja az Úr, ki az övé és ki a szent”. Itt is az Istenhez tartozás, a neki való elkülönítés gondolata domborodik ki. Krón. I. 23:13-ban ez áll: „Áron kiválasztatott, hogy felszenteltetnék a szentek szentje számára.” Itt is az elkü-

lönítés, az Isten ügye szolgálatára való elkülönítés gondolata fejeződik ki. Ésaías 8:13-ban ez van feljegyezve: „A Seregek Urát, Őt szenteljétek meg.” Itt az Írás egyenesen Istent említi, mint aki elkülönítendő és mindenk fölé helyezendő. Péter I. 2: 9-ben ezt olvassuk: „Ti pedig választott nemzetség, királyi papság, szent nemzetség vagytok.” E szövegből is az Istenhez tartozás gondolata domborodik ki.

Ily értelemben volt szentnek neveave a templom, a templom asztalára tett kenyér, az istentiszteletnél használt olaj és edények stb.

2. A szent szó másik jelentése: *tiszta, megtisztult*. Erre vonatkozóan idézzünk néhány ilyen szentírási helyet.

Mózes II. 19: 14. verseiben ezt olvassuk: „Eredj el a néphez és szenteld meg őket ma, meg holnap és hogy mossák ki az ő ruháikat. Leszálla azért Mózes a hegyről a néphez és megszentelé a népet és megmosák az ő ruháikat.” Isten elé készült a nép, az erre való belső előkészületet, tisztulást és megszentelődést jelzi az írás. Mózes III. 11: 14-ben az Úr maga mondja: „...szenteljétek meg magatokat és legyetek szentek, mert én szent vagyok.” Az előző és következő versek világosan mutatják, hogy a szent szó tisztaságot, magasabb értelemben vett megtisztulást jelent. Mózes III. 19: 2. versét idézi Péter apostol I. levele 1: 15—16. verseiben s azzal egyúttal áthozza az Ótestamentom egyik legfelségesebb gondolatát és kívánalmát az Újtestamentumba, de még magasabb értelemben. A felsorolt idézetek arról beszélnek, hogy az övéi olyan valakik legyenek, akiket szabadon áldhat, akikkel feltétlenül rendelkezhet s akikben kialakíthatja a maga hasonmását s akik által egy tiszta élet új világát alakíthatja ki.

II. A megszentelődés.

Miután a Szentírás világosságánál megérthetjük, hogy az a szent, aki az Úré és aki tiszta, így most már tüzetesebben foglalkozhatunk a megszentelődés kérdésével.

1. Ha szentnek lenni azt jelenti, amit igénk alapján megállapíthattuk, úgy *a megszentelődés jelenti: a szent egyénnek a szent életben való állandó fejlődését*, „mígnem ábrázoltassék benne teljesen a Krisztus”. A Szentírásnak különösen két helye az, mely ezt világosan jelzi, bár a „megszentelődés”-t más szavakkal fejezi ki. Az egyik ilyen hely Máté 5: 48. „Legyetek tökéletesek, mint a ti mennyei Atyátok tökéletes.” A másik Zsidók 6:1. „Annakokáért elhagyván a Krisztusról való kezdetleges beszédet, törekedjünk tökéletességre ...” Mindkét hely egy meglévő jónak a továbbfejlesztéséről beszél.

2. A Szentírás és a tapasztalat alapján megállapíthatjuk, hogy *megszentelődésben csak annak lehet része, aki bírja annak feltételeit*. Eügynek, virágnak és levélnek kell előbb lennie, mielőtt e mennyei gyümölcs érlelődő vagy ért állapotában látható lenne.

Ahol megszentelődésről szó lehet, ott a jó Isten kegyelme már nagy dolgot végzett. Felébresztette a bűnöst elveszett állapotának ismerésére. A bűnös igaz szívvel megtért Atyjához. Az atyai háznál megtisztulást nyert Krisztus vérében; megváltozást, újjáalakulást a Szent Szellem által; igazzá tétetett Krisztus érdeme folytán; a bűnös nevet és állapotot felcserélte a legnagyobb méltósággal; Isten fiává lett; mert fogadott fiúságot nyert; további élete felől pedig így nyilatkozik: „Élek pedig többé nem én, hanem él bennem a Krisztus”.

3. Ha a jó Isten kegyelme az imént említett állapotra segít, — ami csak megalázkodásunk, akaratunk és őszinte hitünk folytán lehet — úgy elindulhatunk a megszentelődés útján. *Fejlődésünk azonban a Szentszellem munkásságától és magunk törekvésétől függ.*

A Szentszellem elvezet minden igazságra; ha követjük kijelentését. Mindig teljesebben megmutatja az Atyát, nagy szeretetét és Krisztus áldozatának értékét. Meglátjuk az elhárított óriási veszélyt, mely fenyegetett bennünket. Krisztust nemcsak mint Meg-

váltót tárja elénk, hanem mint példaképet is. A Szentszellem elvezet az emberek megismerésére is. Bemutatja őket, mint drága gyöngyöket, kiket a bűn sara bevont s megfosztott tündöklésüktől, de akiket Krisztus vére tisztára moshat s akikért az Atya szíve vérzik és fáj. A Szentszellem elvezet lelki testvérünkhöz is és megmutatja, hogy a mi boldogságunk egymás kezébe van letéve. Zarándoktársak vagyunk, egy drága örökségnek együttes örökösei. A Szentszellem elvezet a világ megismeréséhez is. Megmutatja, hogy ott minden délibáb, szivárvány és csalóka ábránd.

Igen, a Szentszellem mindig mélyebbre vezet az igazság útján, hogy lássuk a valót, szeressük a szeretni valót, legyen az személy vagy tárgy. Lelkesedjünk, áldozzunk azért, ami valóban értékes, szép és örök. Így majd meleg szeretettel szeretjük lelki testvéreinket. Vérző szívvel dolgozzunk az elveszetekért. Sáfárai leszünk minden nálunk levőnek s élünk úgy, mint olyanok, kik bár e földön laknak, de nem ide tartoznak. A megszentelődés útja: az Úr és én . . .

4. *A megszentelődés útjában* — mint minden jó dolog útjában — *akadályok tömege áll.* Nem hiába mondja az Úr, hogy aki követni akarja Őt, vessen számot költségével. Nem hiába üzeni az Ószövetség szavával figyelmeztetésül: „A ti ruháitok mindenkor legyenek fehérek”. Nem hiába jegyezte fel: „Vegyétek fel az Istennek minden fegyverét”, mert a folyton tökéletesedő, belső tartalmában, formájában és eredményeiben mennyeeiesedő élet útján nehéz akadály-dombok emelkednek.

a) *A test* (Gal. 5:17.) egy ily akadály, melynek indulatai megpróbálnak visszatartani a mennyei úton. S jaj annak, kinél a test úr és nem szolgál.

b) Itt van körülöttünk *a világ*. (János I. 2:15—17.) Ki mondhatja — aki lelkiérettel bír —, hogy a világ erkölcsét, vallásosságát, szokásait, szórakozását és befolyásoló erejét egykönnyen visszaverte és visszaveri? Hiszen a „világ” sokaknál: a szülők, az

élettárs, a gyermek, a munkaadó, a munkás, a szomszéd. Az Úr jól tudta ezt, midőn értünk így imádkozott: „Nem azt kérem, hogy vedd ki őket e világból, hanem őrizd meg őket a gonosztól.” Oh, mily szörnyű is a világ, melyben élünk; szüntelen neveli a hitetlenséget és plántálja a gyűlöletet. Póz, külsőség, festett koporsó csaknem minden, ami benne van. S e portékát nekünk is ajánlja, ránk is próbálja kényszeríteni dolgait. Titkosan és nyíltan el akarja helyezni bennük száz és száz vonatkozásban. Csak az menekül meg karjaiból, ki ismeri őt és nem bűvölő szemébe, hanem a Megtartó Úrra néz.

c) Nem szabad elfelejtkeznünk a körülöttünk levő, de általunk nem eléggé ismert *szellemi hatalmasságokról sem*. (Eféz. 6:12.) Ezek azok a lelki kozmikus sugarak, melyekről nem tudunk eleget, de amelyek romboló ereje az egyéneken is — Matuska „Leó szelleme” és a sok névtelen irányító —, de különösen tömegmegmozdulások alkalmával tombol. Szinte azt mondhatjuk, hogy ezek a világ irányítói. Szellemi hatalmak rejtett ruhában gondolatot akarnak beplántálni agyunkba, érzéseket szívünkbe. S ami a legérdekesebb, oly hangban szólaltatják meg azokat, mintha a magunk hangját hallanánk, oly ruhába öltöztetik, mintha a mieink volnának.

d) Súlyos akadály a megszentelődés útján, *ha valakinek a lelki standardja (nívója) alacsony*. Aki megelégszik kezdetleges, hiányos lelkiélettel, az sohasem fog előrehaladni a szentség útján. Vannak, akik gyarlóságukra, tudatlanságra, igen egyszerű lakóhelyre (puszta, falu) vagy környezetre hivatkoznak és jazzjal mentegetik hiányos lelki életüket. Ez azonban tévedés vagy csak kifogás. Az a felszólítás: „Legyetek tökéletesek” — nemcsak egyeseknek, hanem minden tanítványnak szól.

e) *A semmi vagy gyenge akarat is akadály*. A szent élet nem automatikusan fejlődik nagygyá. Olyan az, mint a gyöngy fejlődése: kívülről indul meg, de belülről is ki kell izzadni erőt. A szabály az, hogy: »Az erősek kapják azt».

f) Bizonyos értelemben talán azt mondhatjuk, hogy minél szentebb életet él valaki, annál inkább ki van téve a kísértésnek. A kísértés még nem veszély, de az *állhatatlanság a kísértés idején* súlyos csapás a megszentelődés útján haladóra. Aki a kísértés idején nem áll meg, az nemcsak csatát vesz, de bátorságot is és nagy lelki készletet hagy a visszavonuláskor az ellenség kezén, amit pótolni alig tud. Minden győzelem: sok tekintetben nyereség, minden vereség: sok tekintetben veszteség.

g) Szinte áthidalhatatlan akadály a megszentelődés útján, *ha lelkiéletünket Önző módon éljük*. Lehet, hogy kicsit furcsán hangzik, de tény, hogy vannak egyének és gyülekezetek, melyek lelkiéletükkel főként *önmaguknak szolgálnak, vagy legfeljebb szűk környezetüknek*. Így nem a jó Isten dicsősége s országának építése a cél, hanem a kegyelem élvezése. Az ilyenek látszólag „gazdagok” és semmi nélkül nem szűkölködnek, de a valóságban „szegények”, mert lehetséges, hogy az Úr is kívül kopog ajtajuknál.

h) Útját állja, vagy lassítja haladását a megszentelődésnek, *ha a lélek beteg*. Aki hiányosan táplálkozik, azaz keveset él Isten ígéjével; aki keveset napfürdőzik, azaz keveset van az Úr Jézus társaságában; aki kevés friss levegőt szív, azaz keveset imádkozik; aki keveset mozog, azaz keveset dolgozik az Úr szőlőjében; az nem hasonlíthat fokozatosan az Úrhoz. Vagy aki idegen mezőkre jár kalászt szedni — akár tan, példa vagy egyéb tekintetben —, az gyengül és nem erősödik.

i) *A szeszes ital élvezése* is akadály a megszentelődés útján. A szeszes ital nem segíti elő a józan-ságot és vigyázást, ezek nélkül pedig nincs megszentelődés.

j) *Aki úgy gondolja, hogy túlzott vagy bűnös kívánságai jogosak* és eleget tesz azoknak, az szomorú eredményt állapíthat meg rövid idő múlva.

k) Szárnyaszegetten fekszik az is a göröngyön, *aki az anyagiság rabbilincseit csörgeti*. Lehet, hogy énekli: „Bár volna szárnyam”, s talán kéri a pacsir-

tától szárnyait, de szíve anyagias. Amíg anyagot lát, boldog, de ha az fogyóban van, vagy nem kedve szerint szaporodik, akkor gyötrődik.

Vigyázzunk és imádkozzunk! Ha van szent életünk, vagy ha még csak kezdődő is, az Úr így üzen: „Tartsd meg, ami nálad van”. „Légy hű mindhalálig”.

5. Lépünk tanulmányozásunk útján még előbbre s állapítsuk meg ama tényt, hogy *megszentelt életű emberek által valósulhat meg a jó Isten gondolata minden irányban.*

Az Úr egy új, szebb, boldogabb életet akar és fog létrehozni, ő maga így szól: „Íme, mindeneket megújítok”. Ezt az új világot csak megszentelt embereken keresztül tudja létrehozni. A megszentelt ember a kovász, a fény az új világ előállításához. A megszentelt ember a só, a megtartó eszköz, hogy erre a világra ne boruljon még rá a pusztulás. Megszentelt életű embereken keresztül helyezett el az Úr eddig is már felséges eszméket, gondolatokat; indított és indít el sok szépet, felségest és jót.

Óh, de a gonoszság tombol, a homály nagy, a pusztulás rémes és a jövő vészbe borul. Oly szentekre van szüksége az Úrnak, kik így imádkoznak: „Jöjjön el a Te országod”, — s akiket az Úr erre eszközül is vehet.

6. Vannak, akik a szent életet tehernek és veszteségnek ismerik, holott a dolog megfordítottja az igaz. *A megszentelt élet hozza el mindazt, amire nekünk most és az örökkévalóságban szükségünk van és lesz.*

A megszentelt ember szívét, lelkét mennyei békeesség tölti meg még a kísértések és próbák idején is. Hite nem ingatható meg, mert Istennel jár. Ereje törhetetlen és kifogyhatatlan, mert közvetlen összeköttetésben van az Úrral. Fejét nem hajtja semmiféle Delila ölébe sem és így fürtjeivel ereje nem fogy, hanem gyarapszik. Az erő pedig életünk egyik legfontosabb tényezője. A megszentelt ember jelleme tiszta. Türelmes, meg tudja várni a dolgok végét s az

Úr intézkedését. Jósága olyan, melynek mennyei íze van. Kedvessége az Úréhoz hasonló.

A megszentelt embernek vannak jól fejlett lelki érzékszervei. Látja mindenütt az Urat és a dolgait. Hallja az Atya szavát s örül ennek, mert „békeséget szól”. Érti az Úr velelétét; sohasem magárahagyott vágy árva.

A megszentelt ember imája meghallgatást nyer és sok csoda történik annak nyomán.

A megszentelt életű ember nemcsak levelet, hanem gyümölcsöt hozó fa is; élete Istenre dicsőség, másra jót jelent, neki pedig boldogság.

A megszentelt életű ember szerető gyermeke Atyjának, hűséges szolgája Urának. Méltatlannak, kicsinynek érzi magát; mindent kegyelemnek tulajdonít, de mégis a legdicsőbb kegyelmi örökség vár rá: Istennél lakni, vele lenni örökké.

A megszentelt életű tagokból szent gyülekezet lesz. A szentéletű pásztor a szentség útján terelgetheti a nyáját.

Mennyei Atyánk mindenkit hív a szent életre és ahhoz akarja juttatni rajtunk keresztül e világot. Engedjük Neki, s legyünk rajta, hogy így legyen s viruljon minden Atyánk dicsőségére a Krisztusban, ki drága áron készítette el az utat a szent életre és a szentek örökségére.

XIV. MEGTARTÁS.

Szentírási szöveg: János ev. 10: 27—28; 15: 5—6; 17: 11; Zsidók 2: 18;
Jelenések 3: 11.

A jó Isten gondviselése az élet minden terén látható. E nélkül nem volna virulás s a viruló is elpusztulna. Isten gondviselését a lélek világában *megtartás* szóval fejezzük ki. Ez alatt azt értjük, hogy minden megtért és újjászületett lelket, aki végig meg akar maradni a szent életben, a jó Isten e szándékában megsegíti és célhoz juttatja.

A megtartás tanával kapcsolatban két csoportra oszlanak a theologusok. Az egyik csoport hangsúlyozza, hogy akiket a jó Isten megmentett, azok nem eshetnek el soha. Hivatkoznak bizonyos magyarázatokon kívül a következő bibliai helyekre: János ev. 5: 24; 10: 28; I. János 3: 6, 9; 5: 18; Zsid. 9: 12; Eféz. 2: 8 és ezekhez, hasonló helyekre. Viszont vannak, akik úgy értik, hogy a megmentett is eleshet. Bizonyos magyarázatokon kívül hivatkoznak a következő szentírási helyekre: Máté ev. 24: 13; I. Kor. 15: 2; Koloss. 1: 23; Zsid. 3: 14; 10: 26—27; II. Péter 1: 9; 2: 18; 20—21; Jelenés 3: 11 és még más helyekre.

Mi az igazság? Eleshet-e a megmentett vagy nem? E kérdésre nem lehet egyszerű igennel vagy nemmel válaszolni. De mondhatjuk ezt: nem eshet el senki, míg az Úr megtartó kegyelméről van szó. Amíg a lélek a kegyelemre támaszkodik, más szóval kifejezve, míg hitben él, nem eshet el soha. Ami mégis az elesés lehetőségét feltételezi, az az ember sajátos lényéből, helyzetéből és környezetéből adódik. A jó Isten az embert megmentett állapotában is mint szabad lényt kezeli. Az ember élhet szabadságával és dönthet az Úrral vagy nélküle való életre. Az ember ismerete elégtelen, a környezet és életkörülmény befolyással van rá.

E kérdésben végső válaszként állapodjunk meg abban, hogy számba vesszük a bennünket fenyegető veszélyeket és alkalmazkodunk a jó Isten megtartó szándékához. így a kérdést, legalább a magunk részéről, eldöntöttük.

I. A megtartás tana jelzi, hogy a megtért lelket veszély fenyegeti.

Igen komoly veszélyek fenyegetik a boldoggá lett lelket. Nem olyanok, melyek felett nem győzhetne az isteni kegyelem támogatásával, hanem olyan veszélyek ezek, melyeket komolyan kell venni. Lássuk e veszélyeket, illetve a veszélyeket magukban rejtő dolgokat.

1. *Az ember ismerete elégtelen.* A megmentett lé-

lek Krisztus tanítványa, de még sem mondhatja: már tudok mindent és fel vagyok készülve mindenre. Senki sem rendelkezik abszolút ismerettel. Mindenkít érhet az ismeretek világában meglepetés vagy olyan életkörülmény vagy kísértés, amilyennel még nem találkozott, vagy ami pillanatnyilag zavarba ejti. Ily esetben csak a nagy Segítő támogatása vihet át a veszély-zónán.

2. *Az ember lelkiereje nem elégséges, vagy aránytalan a feladattal.* Az erő nagy tényező mindenütt s nem kevésbé a lélek világában. Elégséges ereje csak annak van, aki Krisztusban él. Az erő azonban még így is csak akkor elég, ha a cselekvés vagy kísértés idején az első pillanatokban mondunk a helyzetnek megfelelően igent vagy nemet.

3. Nem kis veszélyt jelent *a sátán*. A sátán nem mond le senkiről sem, amíg e földön él, és nem fárad el kísérteni, törbecsalni senkit. A legnagyobb veszély, hogy mennyeihez hasonló hangot használ. Mint világosság angyala jelentkezik, s a legszebb színben tünteti fel a legpokolibb dolgot.

4. Veszély maga *a test*, amelyben lakunk. Nem mint szervezet, hanem mint az indulatok, érzelmek és ösztönök székhelye és eszköze. Mert az, ami alkalmassá lehet a nemesre, alkalmassá lehet a nemtelenre is. Amivel magasztos, dicső dolgot végezhetünk, az aljas dolgok eszköze is lehet.

5. Veszély lehet *az életkörülmény*. *Ha könnyű*, vagy semmi teherrel sincs összekötve, felemelkedhetik a lélek, mint az üres kalász s elbizakodottá vagy elpuhulttá válik. *Ha nehéz*, elcsüggedhet, mert talán nem tanulta még meg ez igét: „Akik az Istent szeretik, azoknak minden egyaránt javokra válik”.

6. Nagy veszélyként említhető *a szent dolgok megszokása*. Az emberi természet csodálatos. Ha a szokás hatalma erőt vesz rajta, úgy a legszentebb és legfelségesebb dolgok is közönségessé válnak előtte. A lelkiéletre ez nagy veszély. Ami közönségessé vált vagy közömbössé lett a lélek előtt, az nem tölti el áhítattal, az nem lelkesíti, nem hevíti a szívet,

nem lesz megbecsülés tárgya és azért nem képes áldozni. Ezek nélkül pedig a lelkiélet üres.

Nagy veszély az *elbizakodottság*. Ez könnyen előállhat, ha valaki számlálja a kegyelemben eltöltött esztendeit, ha nézi pozícióját, amit betölt, az emberek jó véleményét, saját jótékonyságait, s ezeket mint igaz értékeket *magának* és nem az Úrnak könyveli el.

Súlyos veszélyt jelent az *ideiglenes dolgokkal való túlságos lefoglaltság vagy azok túlértékelése*. Nem élhet senki sem kenyér és anyag nélkül, de aki a földi dolgokat nem eszköznek, hanem célnak tekint, s aki azoknak több értéket tulajdonít, mint a szükség kielégítése és jócselekedet eszköze, az hamarosan hallani fogja az Úr szavát: „Nem szolgálhattok az Úrnak és a mammonnak”. Sok lélek vált már testiessé, anyagiassá az anyag helytelen használata és értékelése folytán. Viszont sok lélek lelkiekben is értékesebb lett az anyaggal való jó sáfárkodás által. Valóban fenyeget e veszély: „örvény elől, örvény hátul”.

Hasonlóan veszélyt jelenthetnek a *tévtanok*. Ezek alatt értjük azon tanításokat, melyeket nem a Biblia egyetemes tanítására, hanem egy-egy igazságának emberi értelmezésére alapítanak. Tévtanok azon tanítások is, amelyeket emberek állapítanak meg és szentírási keretbe helyeznek.

A tévtanok már sok embernek ingatták meg lelki nyugalmát. A tévtanokat rendszerint úgy tüntetik fel, mint amelyek által magasabb lelkiélet érhető el és amelyekkel jobban megközelíthető Isten akarata.

II. *Istennél elvégzett dolog a megmentett lélek megtartása.*

1. A jó Isten meg akarja tartani a megmentett lelket, de annak vigyáznia kell, hogy elbizakodottan azt ne gondolja, hogy őt veszély nem érheti. Az ily gondolkodás már magában is nagy veszély. *Istennél elvégzett dolog a megtartás, de ez csak az együttműködés folytán válhat valóra, mert bennünket*

a) *a jó Isten mint szabad lényeket kezel.* Segítő, oltalmazó keze mindig kész számunkra, de aki azt nem fogja meg, Ő azt nem tarthatja meg. Péter ezt mondotta: „Uram, tarts meg!”, de ugyanakkor nyújtotta is kezét a Megváltó keze felé. A jó Isten megtartja a megmentetteket, de azoknak is akarniok kell. A jó Isten dolgozik a megtartásunkért, de a megmentetteknek is munkálkodni kell Istennel együtt. Éppen azért a megmentettnek

b) *nem szabad kivenni életét Isten kezéből!* A nagy szenvedés lezáródása előtt ez a tanács adatott az élet minden mozzanatára: „Atyám, a Te kezeidbe teszem az én lelkemet”. Ez az élet letételét jelenti. Ezt meg kell valósítani a legteljesebb formában, minden megmentettnek.

c) Az Istennel való együttműködéshez tartozik, hogy a megmentettnek *figyelembe kell venni Isten tanácsait és figyelmeztetéseit.* A jó Isten állandóan tanácsol és figyelmeztet: Igéjén, az eseményeken és a körülöttünk levő dolgokon keresztül. Aki azokat megfigyeli és komolyan veszi, az észreveheti és kikerülheti a veszélyeket.

2. Az őszinte, komoly léleknek nincs mitől félnie, mert *az Úr mindent megtesz a megmentett lélek megtartásáért.* Ez érthető is, hiszen a Mindenható nagy árt adott minden lélekért és mindenkit át akar vinni az örökkévalóságba.

a) A megtartás érdekében a Teremtő állandóan *neveli* a megmentett lelket. A nevelés folytán a megmentett ismeretet nyer és így szembenézhet minden veszéllyel. Ami veszély egy gyermeknek, az nem jelent veszélyt egy felnőttnek, mert ismerete helyesebb és több.

b) A másik fődolog, amit a jó Isten a lélek megtartása érdekében tesz az, hogy *erővel ajándékozza meg.* Ezt adja egyrészt az ismeret gyarapítása folytán, másrészt hitünk és reményünk erősítése és főként jelenlétének állandó tapasztalása folytán. Úgyhogy a lélek felkiált: „Ha Isten velem, ki lehet ellenem?!” Nagyon fontos tényezők a jó Isten ígéretei

is. A jó Isten a megmentettek megtartása érdekében állandóan ténykedik, sok kegyelmi munkája azonban csak az örökkévalóságban lesz ismert előttünk.

A jó Isten meg akar tartani minden megmentett lelket szent, hasznos és munkás életben. Meg akarja tartani az örök dicsőségre.

XV. A HALÁL.

Szentírási szöveg: I. Móz. 2: 8—17; 3: 16—19, 23—24; Róma 5: 12;
6: 23/a; 8: 6.

A lelkiélet utóbb tárgyalt részei felemelőleg hatnak a lélekre. A halálnak a megemlézése is bizonyos kellemetlen érzést kelt bennünk s érezzük, hogy lelkünknek alapjában idegen terület ez. Halál, koporsó, temető, olyan dolgok, melyeket a gondolkozó elme és érző szív sohasem tud megszokni. A halál kérdésében csak akkor kezd megnyugodni lelkünk, midőn meglátja, hogy a jó Isten kegyelme itt is csodát művelt, mert Jézus Krisztusban a halál „nyereségem” lehet. E helyen nem foglalkozunk a halál által előálló összes helyzettel, hanem csak a halált tárgyaljuk a Szentírás megvilágításában.

Tárgyunkkal kapcsolatban az első kérdés, amire feleletet próbálunk adni:

I. *mi a halál?*

Erre a kérdésre két módon kaphatunk választ: *Érzékszerveinkre támaszkodva* megállunk egy halott mellett és tanulmányozzuk. Tanulmányozásunk eredménye ez lesz: *nem él, érzéketlen, oszlásnak indult*. Ez lesz megállapításunk, mert ha megfogjuk a kezét, nem viszonozza a kézfogást; szólunk hozzá, választ nem ad; virágot tartunk orra alá, nem illatozza, darabka ételt teszünk szájába s nem mozdítja meg érte ajkát, szemei elé tartunk valamit

és nem tekint rá. Ha talpraállítjuk: eldől. Akármit teszünk is vele: érzéketlen, mozdulatlan, hideg és élettelen marad. Ha hozzánk tartozó, akkor zokogó szívvel állapítjuk meg, hogy nem él többé, sem magának, sem másnak. Néhány óra vagy nap után me nekülünk is mellőle, mivel oszlásnak indul.

A másik mód, amellyel a halál kérdésére feleletet kaphatunk, *az Isten Igéje*. Isten Igéjében a halál nem jelenti az ember életének befejezését, hanem jelent *állapotot, viszonyt és kaput*.

A jó Isten a bűneset előtt ezt mondta Ádámnak: „Amely napon arról eszel, bizony meghalsz”. Ádám és Éva evett a tiltott fáról, de nem semmisültek meg, hanem új állapotba, új helyzetbe és új viszonyba kerültek. Nem szűntek meg élni, hanem lelkükben állt be változás Istennel, egymással és mindennel szemben. Ez az új állapot kifejeződött abban, hogy nem hittek a jó Istenben, nem bíztak Benne. Kimentek a jó Isten köréből, hatása alól. Ez új állapotban — bizonyos értelemben a jó Istenen kívül, vele megromlott viszonyban — élt az ember s ez volt a halál. Halál volt ez akkor, mikor az ember földi értelemben élt. Azonban oly állapot volt, melyben már ismerte a félelmet és elveszítette békességét. Lelke fertőzött volt, mert tudott hazudni (3:10.), a jó Istent vádolni és a felelősséget másra hárítani (3:12.). A jó Istentől való elszakadás folytán már nem lehetett ura és királya a földnek. Már nem élvezhette az áldások sokaságát, mint azelőtt. A paradicsomra alkalmatlanná lett, elveszítette azt. E megváltozott helyzetben van szó „fájdalmakéról, „veritékes kenyérről, „tövist és bogács”-ot termő földről. Ez volt a halál megnyilatkozása kezdetben. Óh, mennyi minden jött utána! Ez a jó Istentől elkülönödött állapot, az Istennel megromlott viszony a halál, vagy más szóval a halál állapota.

A halál *kapu* is. Az élet nem záródik le a halállal. Ha lezáródhatnék, nem volna élet. Azonban minden ember részére eljön az az idő, midőn az emberi szervezet alkalmatlanná válik a bejött halál folytán

arra, hogy a lélek eszköze legyen s a lélek kiválik a testből. A test, mely földből vétetett, földdé lesz, a lélek pedig átlép egy másik létterbe. Oda, ahova a jó Isten megállapította.

A halálnak ily értelmezése — bár nem szünteti meg a halál ténye feletti fájdalmat — mégis megnyugtat bizonyos mértékben, másrészt pedig hatással van lelkünkre s buzdít Istenhez való közeledésre, akinél és akiben van az élet.

II. *A halál nem tartozott Isten tervéhez; a bűnsettel kapcsolódott az ember életébe.*

1. *A jó Isten örök életre teremtette az embert.* Hogy az ember életét csak a földön élte volna, vagy egy idő múlva ezen kívül is folytatta volna, azt nem tudjuk. Midőn a jó Isten teremtette az embert, örök életre alkotta. Igazolja ezt az, hogy önmagából lehelte bele életet. Midőn a jó Isten átadta az embernek a földet, mint örök tulajdont bocsátotta rendelkezésére. A paradicsomban temető nem volt. Az ember lelkében a töretlen élet tudata és vágya élt és él.

2. *A halála bűn zsoldja.* A halál, akár mint állapot, akár mint a földről való távozásnak eseménye, a bűn következménye. A bűn választja el az ember lelkét az éltet adó, boldogító jó Istentől, az ember életelemétől, légkörétől. A bűn következtében jött a sok rossz a világra. A bűn folytán kell ismerni e szavakat és a velük járó következményeket: koporsó, temető, özvegység, árvaság. A bűn homályosítja el az elmét, s így nem ismeri a jó Istent. A bűn miatt nincs a szívnek békéje és nem is tudja keresni a békességet. A bűn következtében hiányzik a jóság az emberi szívből, s miatta tombolnak a pusztító erők. Ezek mind jelenségei a halál életének. Minél jobban tombol a bűn, annál pusztítóbb a halál munkája és annál inkább van az ember — akár egyénileg, családirag vagy társadalmilag — a halálban.

3. *A Szentírás kétféle halálról beszél.* Beszél a test haláláról, mely akkor áll be, mikor a lélek

távozik a testből. A testi halál bekövetkezésének ideje bizonytalan. Ez alól alig volt kivétel.

Vájjon milyen változásokon ment keresztül a paradicsomon kívül az emberi szervezet? Milyen hatások alá került? A Szentírás szava szerint kezdetben hosszabb volt az életkor s később fokozatosan rövidült. Ma a testi halál oka betegség, végelgyengülés vagy valami erőszakos beavatkozás. A földi élet ma csak egy arasznyi...

A lélek halála a súlyosabb természetű. A lélek halála alatt az emberi léleknek azt az állapotát értjük, mikor a jó Istentől elkülönült. A jó Istentől elszakadt ember halott, nem létezik Isten és a lelki világ számára. Isten kijelenti magát lelkében, élete eseményeiben, de a lelki halott nem látja s nem veszi észre. A jó Isten szól sokféleképen, de nem hallja. E világban minden Istentől beszél, de ő nem látja meg abban az Urat. Világosan megállapítható, hogy a rosszból csak rossz jöhet elő és mégis azt követi a lelki holt.

A lelki halott a maga erkölcsi világában nem akar és nem tud igazodni a jó Istentől megállapított íráshoz. Azt feleslegesnek, betarthatatlannak vagy szükségtelennek tartja.

A lelki halott életfelfogása csak a földre és a földiekre szól; abban is szűk körre szorítkozik és leginkább önmaga a középpontja. A lelkileg halott kimegy az anyagvilág és az emberi élet szélső határára és elkiáltja magát: Nincs tovább!

Ha valakit ebben a lelkileg holt állapotban talál a testi halál, az örök veszedelmet jelent számára.

Tulajdonképpen minden embernek két halálese-
ten kell átmenni. Minden ember részére kívánatos, hogy a testi halál bekövetkezése előtt haljon meg a bűnnek és támadjon fel új életre Istennek és ez után következzen be a testi halál. Aki nem hal meg a bűnnek, annak első halála a testi halál. A testi halál után jön a Szentírás által úgynevezett „második halál”, mely örök különválasztást jelent a jó Istentől.

4. A Szentírásban szó van az *igazak haláláról*. Pál apostol úgy ír erről, mint „nyereségről”. (Fii. 1:21.) A jelenések könyve „boldogok”-nak nevezi azokat, kik mint igazak haltak meg; megszabadultak minden szenvedéstől és a jó Isten közvetlen társaságába jutottak s ott vigasztaltatnak. A tapasztalat szerint az igazak földről való távozása — halála — boldogító élmény és megnyugtató, sőt lélekemelő jelenség a szemtanúknak.

5. *A nem igazak haláláról tudjuk*, hogy legtöbb esetben rettenetes halálfélelem, szenvedésteljes agónia és gyötrelem között következik be. A síron túli helyzetükről azt tudjuk, hogy „gyötrőd”-nek.

A Szentírás tanításából tudjuk, hogy aki a földön a jó Isten akarata szerint él, az folytatja életét Istennel tovább, csak más életkörülmények és környezet között. Aki a földön a jó Isten nélkül él, az ily módon él tovább, de nélkülözni fogja azt a sok isteni szépet és jót, amit a földön a kegyelmi idő alatt bírhatott és élvezhetett.

A földi élet a bűn folytán a halál élete. A Megváltóban élő hit által átmehet mindenki a halálból az életre. Mivel ő fizette le bűneink tartozását a Golgothán, ezért „aki Őbenne hisz, ha meghal is él, és valaki csak él és hiszen Őbenne, soha meg nem hal”. (Ján. 11: 25.) Az Úr Jézus legyőzte a halált abban a formájában, ami volt és tette a Benne hívők részére az örökkévalóság ajtajának kedves portásává. Akik elmulasztják a földi életben kimenekülni a halálból, akik elmulasztják elfogadni a részükre elvégzett „jobb részt”, azok elmulasztják az egyetlenegy alkalmat és elvesztik a kegyelmi lehetőséget.

A halálra készülni kell. A legbiztosabb előkészület: meghalni a bűnnek és élni Krisztusban Annak, ki legyőzte a halált és megszerezte minden ember részére a halhatatlanságot.

XVI.

A KÖZÉPÁLLAPOT.

Szentírási szöveg: Lukács er. 16: 19—31.

A halál kapuján át az örökkévalóságba lép a lélek. Oly térre lépünk ezzel, amely tapasztalatunk határán túl van. A léleknek a halálon túli sorsáról teljesen a Szentírásban tett kijelentésekre kell támaszkodnunk. Nyugodtan indulhatunk el azonban e kérdés megvizsgálására az örök igazság tündöklő fényénél, mert itt is a valósághoz vezet el, úgy mint mind ama dolgoknál, melyek hit által lettek tapasztalatunkká.

A sírontúli dolgoknál tanulmányozásunk tárgyát képezi:

a középállapot,
az Úr Jézus második eljövetele,
a feltámadás,
az ítélet és
az ítélet utáni állapot.

Most közvetlen a halál utáni — a földről való eltávozáskor — a theológiában középállapotnak nevezett kérdést tárgyaljuk. Itt először megemlítendő, hogy

I. Az ember nem jut halála után végleges állapotba.

A Szentírás az ószövetségben seolnak, az újszövetségben hádesnek jelzi azt a helyet, ahova az emberek jutnak a halál pillanatában. Péter apostol püünkösi beszédében idézi az Úr Jézusról szóló próféciát: „Mert nem hagyod az én lelkemet a hádesben...” (Apóst, csel» 2:27.) „Előre látván ezt, szólott a Krisztus feltámadásáról, hogy az ő lelke nem hagyott a hádesben”. (Apóst. csel. 2:31.) Az átdolgozott fordításban ugyan a „hádes” szó helyett „sír” kifejezés van, a régi átdolgozású Bibliában pedig „koporsó”, de egyik sem fedti az ótestamentomi szö-

veget, ahonnan szól az idézet (Zsolt. 16:10.), ahol seol kifejezés van, ami megfelel a görög „hades” szónak. A görög szöveg szerint a gazdag felemelte szemét a „hadesben”. A régi és az átdolgozott szöveg szerint a „pokolban”. A Czeglédy fordítású új-szövetségben „alvilág” kifejezés van, ami megfelel a héber és görög szöveg egy jelentésének és sokkal megfelelőbb, mint a megelőző kifejezések.

A Szentírás e szavai alapján megállapítható, hogy az ember e földről a hádesbe jut. Más szóval, az ember a történelem idejének befejezéséig a nagy összegyűjtés és várakozás helyén van. Az Úr Jézus az igazak összegyűjtésének helyét „Ábrahám kebelének” nevezte. Így az is világos, hogy a földről való eltávozás után azonnal bekövetkezik az elkülönítés. Más helyen várakozik az igaz és más helyen az, ki nem törődött e földön Isten kegyelmével.

A második megállapítható dolog, hogy

II. *a lélek él tovább abban a keretben, melyben élt e földön.*

A lélek nem megy a testtel a sírba, s nem jut öntudatlan állapotba. A Szentírás némely helyén a halál utáni állapotot alvásnak tünteti fel. Ezt azonban képes kifejezésnek kell vennünk, mely alatt valószínűleg az értendő, hogy a lélek nincs teljes működő állapotában. Csak így egyeztethető össze a több és fontosabb e tárgy körbe tartozó adattal.

Hogy az ember a középállapotban abban a keretben él tovább, amelyben itt élt, azt döntően igazolják az Úr Jézusnak a gazdag emberről és Lázárról elmondott szavai. Az Úr szerint Lázár istenfélő volt e földön, — betegsége és nyomorúsága ellenére, — a jó Istennel élt és járt, s vele maradt eltávozásakor is. Csakhogy ekkor már közelebb volt hozzá. Ott nem volt bűnös életet élő egyén, sem bűn vagy a bűnösök által teremtett helyzet, ami még az igazak helyzetét is lesüllyeszthette egészen a koldus sorsig. Lázár az Úr Jézus szavai szerint Ábrahám kebelén — belső társaságában — volt és „vigasztaltatott”. Hely-

zete és sorsa olyan volt, hogy annak egy parányi része is nagy megenyhülést jelentett volna a gazdag számára.

A jelenések könyve 6. rész 9—11. verseiben mártirokról van említés, kiknek helye még szintén nem végleges, hanem átmeneti.

A középállapotban élő igaz lelkek valószínűleg már ott is végeznek boldogságot jelentő szolgálatot. Sejthetjük ezt Mózesnek és Illésnek az Úr Jézushoz való küldetéséből. (Máté 17: 3.) Valószínűleg van tekintésük az Istenországa fejlődésébe is. Az Úrral vannak már ők a mennyben, de a végső „hely” még nem kész számukra, a „teljes idő” még nem érkezett meg részükre. Az csak az ítélet után történik meg.

Azok felől, kik megtéretlen állapotban mentek el a földről, a volt „gazdag” sorsa tájékoztat. Az ő szava szerint az ilyen: „... gyötrettetem a lángokban”. Irgalmasságért, szenvedésének egy kis enyhítéséért esengett. Csak a földi életben hitt. Javai csak földiek voltak. Sírontúlban nem hitt, mert akkor nem élt volna úgy, ahogy élt. A földön csak Isten javai érderkelték. Isten szava és akarata, a felebarát, az irgalmasság gyakorlása idegen tárgykör volt részére. A földön Isten személyes társaságán kívül élt, tehát odaát Isten társaságán kívül kellett maradnia. Ott elfogadta volna a vigasztalást még Lázár közvetítésével is, de ez már lehetetlenség volt. Ott már imádkozott is, de későn, s így nem nyerhetett meghallgattatást. Ott már érdekelte más sorsa is — igaz, hogy csak testvéreié —, de már késő volt a misszió-lelkület. Igen, késő minden... E világon tévelygett, nem volt tisztában az igazságokkal, mert a jó Isten nélkül élt, s ott folytatta tévelygését. E földön látszólag nem szenvedett, de valóban boldog sem volt. Nem szenvedett azért, mert a földön Isten „felhossa napját úgy az igazra, mint a hamisra”, azaz, mindenkit áld, segít, s ez a körülmény menti meg az istentelent e földön attól a sorstól, ami a természetes osztály-része volna.

Mivel a középállapotban már ki-ki a maga örök

világát éli, — ha még nem is a végső teljességben — és egyik helyből a másikba „nem mehetnek”, világos, hogy *a földről való eltávozás után nincs mód az ember végső sorsának megváltoztatására*. Ebben a tekintetben hiábavaló akár az egyén, akár mások imája vagy közbenjárása. E földön kell kinek-kinek rendezni viszonyát a jó Istennel és így a saját sorsát, így tehát az ember maga állapítja meg jövő helyét és sorsát, mégpedig azzal, hogy hisz-e a jó Istennek a Jézus Krisztusban kijelentett igazságában, vagy nemi. Az embernek nincs két élete, csak egy. Ezt az életet két helyen éli le: a síron innen és a síron túl.

XVII.

KRISZTUS MÁSODIK ELJÖVETELE

Szentírási szöveg: Máté ev. 16: 27; 24: 14; 24: 37—39; 25: 31; Márk ev. 8: 38; 13: 26; Lukács ev. 21: 27; Apóst. csel. 1: 4—11; I. Thess. 4: 15-17; II. Péter 3: 4, 8-10.

A jó Isten örökidőktől fogva örökidőkre megállapított terv szerint intézi a világ sorsát. Örök tervének egyik drága gyöngye a megváltás munkája. E megváltási munkában ismerünk előkészületi időt, beteljesedést a Jézus Krisztusban és a megváltás örömhírének közhírrétételét. Ezek a részletek egy-egy részei a nagy kegyelmi műnek, amely egy napon befejezéshez jut. A nagy mű központjában van az Úr Jézus Krisztus, Akire vonatkoztak az előkészületi idő ígéretei, kijelentései, Aki „elvégezte” a megváltás munkáját, s Aki által üdvösséghez juthat minden ember. Mivel azonban az ember bukása folytán az egész emberiség sorsa megpecsételődött és rendezésre szorul, jön egy nap, amikor a föld történetének ideje lezáródik, s a földön élő emberek végső sorsa is megállapítást nyer. Ez összefüggésben van Krisztus Urunk második eljövetelével. Úgy is mondhatnánk, hogy Krisztus Urunk második eljövetelével kezdőd-

nek az emberiség életének legfontosabb eseményei.
Tárgyunk tanulmányozásánál megvizsgáljuk

I. *Krisztus második eljövételének kérdését a Szentírás fényében.*

A Szentírás újtestamentomi része sokat foglalkozik az Úr második eljövetelével. Ha az új-testamentom verseit egybevonjuk, s megvizsgáljuk, hogy mennyit foglalkozik e tárgykörrel, akkor az lesz a megállapításunk, hogy minden 25. versben említés van az Úr második eljöveteléről. Az apostoli időben sokat foglalkoztak, beszéltek és írtak e kérdésről. Volt olyan vélemény is, mely azt állította, hogy abban a generációban fog visszajönni az Úr. Pál és Péter apostolok írtak is e kérdésről, s kijelentették, hogy az Úr eljövételének ideje nem határozható meg. De közismert volt az Úr Jézus kijelentése, hogy újból el fog jönni. (Lásd fenti szöveget.) Így a Szentírásból világosan látható, hogy *az Úr Jézusnak másodszori idejövetele a jó Isten üdvtervéhez tartozik.*

A Szentírás közli azt is, *hogy az Úr Jézus személyesen, mindenki által meglátva jön el:* „...akképen jő el, a miképen láttátok őt felmenni a mennybe”, — mondták az angyalok; „... minden szem meglátja Őt, még akik őt általszegeztek is...”, — írja János apostol. (Jel. 1: 7.)

Az első megjelenés megalázott állapotban, szegénységben történt, a második, hatalommal és dicsőségben. Első alkalommal a környezet nagyon szegényes volt, a második alkalommal mennyei sereg fogja kíséрни az Urat. Első alkalommal nem vett tudomást Eóla csak néhány lélek, a másodiknál: „minden szem meglátja őt”.

A Szentírásból világosan megérthető, hogy az Úr Jézus jönni fog, de jövetelének *ideje nem tudható.* Az Úr nyilatkozata így hangzik: „Arról a napról és óráról senki sem tud... hanem csak az én Atyám egyedül”. Az Úr szava szerint eljövetele idején az élet menete folyik a maga útján (Máté 24: 37—39.) és semmiféle külső körülmény sem jelzi jö-

vételét. Máté evangéliomának 24-ik részében és más evangéliumoknak e dolgot tárgyaló helyein az említett nyomorúságok, háborúk és háborgások, a menekülésre való tanács stb. jórészt Jeruzsálem pusztulásának idejére szóltak, amin már túl vagyunk. A jelzett helyeken említett dolgok és körülmények, Jeruzsálem pusztulása, az Úr második eljövetele és a világ végével kapcsolatban vannak felemlítve. Három nagy esemény kísérelő jelensége van ott említve, de úgyhogy nagyon nehéz megállapítani egyik-másik adat hovatarozását. Az Úr szavaiban egy biztos adat van, melyhez igazodhatunk: „És az istenországának ez az evangélioma hirdettetik majd az egész világon, bizonyosságul minden népnek: és akkor jó el a vég”. Ha az Úr e kijelentését vesszük alapul, úgy jövetele még nincs közel, mert nagyon sok hely van, ahol még nem hirdettetett az evangélium és sokszázmillió lélek van, akik még semmit sem hallottak az Úrról.

Az a Szentírásban használt „utolsó idők” kifejezés igen tág keretű. A Szentírásban évezredek is magába foglaló korszakot és bizonyos rövidebb időszakot is jelenthet. Így e kifejezéssel tanácsos óvatosan bánni.

Nem fontos tudni az Úr Jézus jövetelének idejét. Készen lenni; megfelelő lelkiállapotban és a ránk bízott feladatot végezni, — ez a feltétele annak, hogy jövetelekor bemehessünk Vele az örök örömbé. Aki az Úr jövetelének idejét meg akarja állapítani, megoldhatatlan dologba fog.

II. *Krisztus Urunk második eljövetelével megkezdődik az emberiség sorsának elrendezése.*

Az Úr Jézus második eljövetelekor kezdődnek meg a végső események. Akkor lesz a feltámadás, közvetlen utána az igazak elragadtatása, majd következik az ítélet, honnan az igazak elmennek az »örökéletre«, s a nem igazak az „örök gyötrelemre”. Ezek az események személy szerint fognak érinteni mindenkit és kétségkívül mindenki számára meglepetéseket tartogat az a nap. Aki tisztában van

Isten kegyelmével, és azt elfogadta, az ilyent kelle-
mes meglepetés fogja érni.

Néhány szót kell még szólni *Krisztus ezeréves országáról is*. Vannak, akik úgy állítják, hogy Krisztus második eljövetele előtt lesz a földön egy ezeréves korszak, amikor csak Krisztus fog uralkodni, és e földön felséges állapotok és héke honol. Ezt a tant vagy tanítást Jelenések könyve 20. rész 1—6. verseire építik. Sehol a Szentírásban nem találkozunk ily tanítással, maga az Úr Jézus sem szólt soha egy külön ezeréves országlásról. A Jelenések könyve itt is, mint a legtöbb helyen, képben beszél. Az egyének, akikkel kapcsolatban olvasható, hogy „uralkodnak a Krisztussal ezer esztendeig”, olyan *mártírok*, kik már nincsenek e földön, hanem a várakozás helyén. Lehet ugyan tant csinálni e szövegből, de nincs jelentősége, másrészt pedig komplikálja a Biblia tanításának egyik-másik részét és események sorrendjét.

Az Úr Jézus szelleme itt van most is e földön és eljön minden megtérőhöz, de jön a nap, amikor mindenki által látható módon is eljön hatalommal és dicsőséggel. Eljön s az övéi attól az időtől kezdve vele lesznek örökké. „Jövel, Uram Jézus!”

XVIII. FELTÁMADÁS.

Szentírási szöveg: Ézsaiás 26: 19; Jób 14: 14; Dániel 12: 2; Máté ev. 22: 23—33; János ev. 5: 25—29; 11: 23—26; Apóst. csel. 2: 30—33; 24: 15; Róma 8: 11—21; I. Korinthus 15. rész.

A feltámadás nagy kérdéséhez jutottunk el, amely életünk egyik legfontosabb és magyarázásra talán a legnehezebb esete. Hitünk fénye elvezet a kérdésben az általános megértés és boldog megnyugvás határáig, de a titkot nem mutatja be. Azonban akiknek lelkét a jó Isten feltámaszthatta új életre, azok sejthetik, hogy mi lesz akkor, ha a feltámadás napján a „teljes váltság” birtokosai lesznek.

A feltámadás a jó Isten hatalmának és kegyelmének az a csodálatos műve, amellyel megoldja részünkre a halhatatlanság kérdését. Az első dolog, mit itt tárgyalni kell, maga

I. a feltámadás ténye.

A feltámadás kérdésével már az ószövetségben is találkozunk. Ézsaiás 26:19-ben; Jób 14:14-ben és Dániel 12: 2-ben. A Jób könyvében található szöveg nem látszik egész világosnak, de ha a héber szöveghez közelebb álló e szöveget vesszük, úgy igen: „Ha meghal az ember, vájjon él? Harcaim napjaiban reménységgel várok megújulásom napjáig”. Van-e még más, nem ily világos kifejezésű helyek is, azokat azonban nem említjük meg.

Az újszövetségben az Úr Jézus tanítja a feltámadás tényét, sőt azt mondja, hogy Ő a „feltámadás”. Az apostolok tanításában is ott találjuk mindenütt. (Lásd a fenti idézeteket.)

A Szentírás kétféle feltámadást említ. Lelki feltámadásnak nevezi azt a megváltozást, amely történik az emberrel az újjászületés alkalmával, majd beszél a test feltámadásáról. Most főként a test feltámadásával foglalkozunk, vagyis azzal a nagy eseménnyel, amit a Szentírás a feltámadás szóval jelez.

A következő dolog, mit fel kell vetnünk, az, hogy

IL mi a feltámadás?

A feltámadás a legtöbb szentírási helyen csak megemlítetik, mint tény, de lényegére nézve csak Pál apostolnak a korinthusi levelében (I. Kor. 15. rész) találunk magyarázatot.

Tudjuk, hogy az, amit most testnek nevezünk és tudunk, egy olyan anyag, amely életünk ideje alatt állandóan cserélődik. Ha meghalunk — akár a földbe kerül, akár elégetik, vagy más módon kerül oszlásnak, — részekre oszlik és mint egységes szervezet soha többé nem kerülhet össze. Vájjon, van-e a szervezetben valami, amiről most nem tudunk, de ami felül áll az anyagon, ami örök, s ami tulajdonkép-

pen a test? Nincs rá feleletünk, de nem lehetetlen. Vagy új testet teremt nekünk a jó Isten, mert „test (anyag) és vér nem örökölheti Isten országát”. Vagy valami más módon jutunk az új testhez? E kérdésben nincs határozott, világos kijelentésünk.

A Szentírás tanítása szerint a feltámadásnál a testből kiköltözött szellemünk új testet nyer. „Elvettetik érzéki test és feltámasztatik szellemi (görög szöveg) test”. Arra a kérdésre, hogy honnan áll elő ez a szellemi test, nincs felelet. Így csak találgatás volna minden magyarázat. Pál apostol szavaiból mintha az volna kivehető, hogy a mostani testnek van valami kapcsolata a jövőbelivel. (I. Kor. 15: 36—58.) Elégedjünk meg ezzel a tájékoztatással és gondoljunk boldogan arra, hogy a mostani testünk „elvetetik romlandóságban, feltámasztatik romolhatatlanságban; elvetetik gyalázatosságban, feltámasztatik dicsőségben; elvetetik erőtlenségben, feltámasztatik erőben”. Annak a testnek nem lesz „Achilles-sarka”.

Ezek szerint a feltámadás az a nagy esemény, mikor a testből eltávozott emberi lélek — helyesebben szellem — új testet kap, mellyel elfoglalhatja majd az örökkévalóságban a részére megállapított helyet és munkakört. Úgy látszik, az ember, — legalább a megigazult — a feltámadás által lesz alkalmas arra az életre és feladatra, amire a jó Isten teremtette.

III. *A feltámadás ideje.*

A feltámadás nagy eseménye, — Pál apostol szavai szerint a felöltözés, (II. Kor. 5: 2—4.) — az Úr Jézus második eljövetelekor fog megtörténni. (I. Thess. 4:16.)

IV. *Egy feltámadás lesz s az mindenkire kiterjed.*

Vannak — főként Krisztus ezeréves uralkodásának hirdetői, — kik két feltámadást emlegetnek. A Szentírás állítása szerint csak egy feltámadás lesz, amikor feltámadnak az igazak és a nem-igazak. Az

egyik az „élet feltámadására”, „akik pedig a gonoszt művelték, a kárhozat feltámadására”.

Micsoda csalódás fogja érni azokat, kik tagadták az örökkévalóságot! Micsoda veszteség és kár éri azokat, akik mint „gonoszt művelők” érik meg a feltámadást! Aki nem akar a gyalázatban feltámadni, annak e földön a Krisztusban kell meghalni a régi életnek és feltámadni egy új életre. Igaz életet élve, a jó Isten kegyelme folytán „örök életre” támadhat fel mindenki.

Azok, akik az Úr Jézus második eljövetelének idejében mint megigazultak élnek a földön, nem mennek át ilyen értelemben a feltámadáson, hanem közvetlen a földről már elköltözőitek feltámadása után elragadtatnak innen (I. Tess. 4:16.) halál nélkül az Úr elébe s ők is felöltözik a romolhatatlant, a dicsőségest.

A feltámadásnak minden mozzanata nem magyarázható meg, mégis megérthető, hogy az nemcsak kívánatos, hanem elmaradhatatlan is, hogy ne csak megszabaduljunk a „halálnak testéből”, hanem, hogy fel is öltöztessünk abba, ami szent, örök, és eljussunk „az Isten fiai dicsőségének szabadságára”.

A feltámadás idején — Pál apostol szavai szerint — megszabadul az egész teremtettség is a mostani „rothadandóság rabságától”. (Róma 8:19—23.) E szerint valószínű, hogy a feltámadással együtt egy új világ teremtése vagy legalább is a mostani világ átrendezése is bekövetkezik.

A jó Isten kegyelme itt is sok jót juttat nekünk. Mit tartogathat szeretete akkorra és oda, amikor és ahol kegyelmi ajándékait minden gátlás nélkül közölheti övéivel?

XIX.

AZ ÍTÉLET.

Szentírási szöveg: Máté ev. 25: 31—46; Jelenések könyve 20: 11—15.

Az Úr Jézus szól az ítéletről. ítéletnek ott van helye, ahol felelősség van. Az ember a jó Istentől kap életet és az élethez sok minden jót. Életét és az ahhoz adott javakat nem cél nélkül és nem akármire kapja. A kapott jó felhasználását illetőleg három célt állapíthatunk meg a Szentírásból: a jó Isten dicsőítése, mások boldogítása és saját boldogsága. Az ítélet napján fog kitűnni, hogy ki élt a kitűzött cél szerint és ki élt más módon.

Tisztázzuk elsősorban is azt, hogy

I. *mi lesz az ítélet?*

Az ítélet nem bírósági tárgyalás lesz, hanem *minden ember- múltjának a felfedezése és kinyilvánítása; továbbá minden ember örök sorsának megállapítása.*

II. *Az ítéletet több ok teszi szükségessé és indokolttá.*

1. *A jó Isten vád alatt áll, holott ki kell tűnnie, hogy Ő igazságos és kegyelmes.*

Az emberek a bűn által előállott helyzetért, szerencsétlenségért — sokszor az egyéni gondatlanságból származó kárért, — és általában a bűn által e földön uralkodó sokféle baj- és szomorúságért a jó Istent hibáztatják. Sokan nyíltan, mások burkoltan. Az ítélet napján azonban mindenki megállapítja, hogy a jó Isten „szent”. (Jel. 15:4.) A szent szó alatt értsünk jóságot és kegyelmességet.

2. *Az ember sáfár s mint ilyen számadással tartozik az Úrnak.*

A jó Isten az emberben és az őt környező világban a javak mérhetetlen sokaságát helyezte el és ajánlta fel a fentemlített hármas cél érdekében. Az

ítéletkor felelni kell és ki is fog tűnni, hogy ki-kik miként sáfárkodott a kapott javakkal.

3. *Ezen a világon sok bűn és gonoszság marad büntetés nélkül és sok hűség és jóság a megérdemelt elismerés és jutalom nélkül.*

E világon csak bizonyos bűn-kategóriák járnak következménnyel. Leginkább olyan bűnök, amelyek a vagyon- vagy életbiztonságban nyilvánvalóan kárt jelentenek, vagy az állam érdekeit veszélyeztetik. Itt leginkább cselekvési bűnökért vonják az embert felelősségre, míg a mulasztási bűnökért leginkább csak akkor, ha az súlyos testi sérelmet von maga után. Az ítéletkor azonban kitűnik minden bűn és felelni kell mindenért. (II. Kor. 5:10.)

E világon megtörténik sokszor, hogy erény a bűn és bűn az erény. Nevetség és szenvedés tárgya a színbecsületesség és diadalmaskodik az álnokság. Sok érdemtelen kap elismerést és az elismerést érdemlő semmit, sőt... Az ítéletkor minden nyilvánosságra jön a maga valóságában és mindenki megkapja cselekedetének természetes következményét. (Gal. 6: 7--8.)

III. *Az Ítélet több dolgot ad tudtunkra.*

Az ítélet, vagy mondhatjuk úgy is, a felelősségrevonás, de úgy is jól mondjuk: az emberek életének feltárása nemcsak egy akkor történő esemény, hanem egyéb fontos dolgok kinyilvánítása is:

1. *Az ítélet a jó Isten felségjogának kijelentése.* övé az ország, a hatalom és a dicsőség, így a számonkérés joga is.

2. *Az ítélet annak a megállapítása, hogy a jó Isten bölcs törvényeket (erkölcsi, lelki és fizikai) adott e világnak és vannak, akik szembehelyezkedtek azokkal.*

3. *Az ítélet a gonosz lélek uralmának lezárása és a jó Isten országának és akaratának győzelme.* (Jel. 20: 11—21:14.)

4. *Az ítéletkor kitűnik, hogy ki hitt valóban és ki nem.*

IV. Az ítélet

1. Az Úr Jézus által kijelentett utolsó ítéletet több kisebb ítélet előzte meg. Ilyen volt az özönvíz, a nyelvek összezavarodása, Sodorna és Gomora pusztulása, az egyiptomi csapások, Izrael népe egy részének elpusztulása a pusztában és sok-sok feljegyzett és fel nem jegyzett, egyénekre, családokra, népekre kiterjedő fgyelmeztető ítélet.

2. A nagy ítéletet megelőzi Krisztus második eljövetele. A nagy és végső eseménysorozat Krisztus második eljövételével kezdődik. (Máté ev. 25:31.) Krisztus megjelenése után jön a feltámadás, majd az igazak elragadtatása a földről s utána az ítélet. Már Krisztus megjelenése is mélységes hatást vált ki mindenkiből. (Máté 24:30; Lukács 23:30; Jelenések 6:15—16.)

3. Az ítélet bírója az Úr Jézus Krisztus lesz. (Máté 25: 31; Ap. csel. 10: 42.)

Nehéz elképzelni az Úr Jézust bírói székben. De érthető lesz, ha meggondoljuk, hogy a jó Isten éppen úgy Igazság, mint Szeretet.

4. Az ítélet lefolyását így mondja el az Úr: Két csoportra fogja osztani az egész emberiséget, s egyik részét jobbja, másik részét balja felől fogja állítani. A jobboldaliakat üdvözli, mint az Atya áldottait, s átadja nekik a számukra készült világot; a baloldaliakat pedig így nevezi:átkozottak, s küldi őket oda, amely hely az ördögnek és angyalainak készült.

Az indokolásnál a döntő tényező, hogy kinek milyen volt a földön az élete mással szemben. Önző módon élt-e, vagy szolgált-e másoknak, úgy, amint azt az Úr Jézus tette volna az ő helyében? Az ítéletnél egyesek a kegyelemre hivatkoznak és csodálkoznak a felettük mondott ítélet felett. (Máté 7:21—22.) A Bíró nem változtat az ítéleten; szavából kitűnik, hogy a felszólalók lehettek a kegyelem birtokosai, de azzal nem éltek önzetlenül.

Az ítélet igazságos lesz, azért megfellebbezhetet-

len. Az ítéletből kitűnik, hogy ki-ki maga döntötte el a sorsát azzal: *kinek hitt?* A jobboldaliak a jó Istennek hittek, a baloldaliak a sátánnak. A jobboldaliak a jó Istenhez kötötték sorsukat, még ha az mártír-halált és szenvedést kívánt is, a baloldaliak a sátánhoz, ki sokat ígért és semmit sem adhatott.

Az ítélet napja eljön. A kegyelem napja most még tündököl. Aki *magát* őszintén *megítéli* és igaz szívvel megtér a jó Istenhez: „ítélet alá nem kerül”.

Mi lesz ama napon, amikor minden gondolat, érzelem és cselekedet nyilvánvalóvá leszi Krisztus a Golgotán vállalta az ítéletet azokért, kik őszinte szívvel, mint megtérő bűnösök, oda borulnak a kereszt tövéhez. Azok ítélete már megíratott s így szól: „Nincsen immár semmi kárhozhatásuk azoknak, akik a Krisztus Jézusban vannak, kik nem test szerint járnak, hanem lélek szerint”. (Róm. 8:1.)

XX. A VÉGSŐ ÁLLAPOT.

Szentírási szöveg: az üdvözültekkel kapcsolatban: János er. 14: 1—3;

Jelenések könyve 7: 9—17; 21. rész; 22: 1—5.

Az elkárhozottakkal kapcsolatban: Máté ev. 25: 41; Jelenések könyve 20: 11—15; 21: 8; 22: 15.

Az ítéletkor eldől mindenkinek a sorsa örökké. A jobboldaliak megkezdik a hitt, remélt és vágyott boldogságot, a baloldaliak a nem hitt és nem vágyott kárhozatot. Mindkét helyre jutottakról megállapíthatjuk a következőket. Mind a mennybe, mind a pokolba jutottak állapota végleges; azt, hogy ki hova jutott, a földi élet iránya döntötte el. Vegyük először megfigyelésünk tárgyául a mennyet.

A menny.

1. A mennyről sok helyen szó van a Szentírásban. E leírásokban, melyek jó része nagyon képies, a menny nem annyira helynek, mint inkább felséges

állapotnak van feltüntetve. Az üdvözültek *helye* a legdrágább és legértékesebb dolgokból készült. Városnak van jelezve, ami valószínűleg a mennyei élet sokoldalúságát és a szentek társas viszonyát akarja jelezni. Sötétség nincs ott soha. Nincs fény és árny, csak fény. Nincs kellemetlenséget vagy szenvedést okozó külső körülmény. Nincs semmiféle disszonancia. Ott minden szép, tiszta, tökéletes és a helyzet az ott lakók boldogságának tökéletesen megfelelő.

2. A mennyről, mint az *üdvözültek állapotáról* a következőket mondja az írás:

A mennyben a megváltottak lelkük vágyának megfelelő színvonalon állnak. Az apostol szavai szerint — de ugyanezt érzi lelkünk is — e földön sóhajtozik az emberi lélek és kíván elköltözni az Úrhoz, mert itt a környezet legtöbb esetben káros és a bűn uralkodik. Minden ember érzi, hogy a leghűségesebb élet is csak részben az, ami nemcsak a Legfelségesebbet, hanem a saját lelkét is kielégíti. Itt részleges a hit, fogyatékos a szeretet, gyenge a hűség, kicsiny a türelem, a jóság és az ismeret. Ott a környezet az Úr, társaink az angyalok és az üdvözültek. Ott nincs semmi, ami részleges. Ott nincs kísértés, könny, bánat, csalódás, elválás és elérhetetlen vágy, de van élet, virulás, ismeret, szeretet, jóság, szentség és tökéletes együttműködés. Ott van tehát: béke és öröm.

A mennyben a megváltottak lelkük vágya szerint szolgálnak.

A jó Isten megváltottai e földön is igyekeznek hálásak lenni a kegyelemért és szolgálnak az "Úrnak. De mindenki érzi, hogy szolgálata tökéletlen és kevés, észreveszi azt is, hogy nem teljes. Sőt akaratlanul is többször hiúsággal és önzéssel szeplősödik meg szolgálata. Ott édes élvezet lesz „éjjel és nappal”, azaz szüntelen szolgálni Istent, ki itt folyton kiszolgál minket minden jóval. Igaz és maradandó öröm e földön is csak az önzetlen szolgálatból fakad.

A menny a megváltottak végnélküli fejlődésének lehetősége.

Lelkünkben két tudat van: nem tudunk mindent

és nem vagyunk azok, akik lelkileg szeretnénk lenni. Azt azonban tudjuk, hogy a földön a legjobb esetben is tudnivalókból legfeljebb egy kis morzsát szerezhethünk meg s lelkileg csak egész kis magasságig emelkedhetünk fel a kegyelem, a Szentszellem kijelentései és segedelme folytán. Eszközünk, agyunk, időnk, körülményeink és képességeink mind igen szűk korlátokat vonnak körülöttünk. Lelkünk pedig szárnyalni szeretne. Tudni és valóban Isten előtt „kedves” életet élni. Itt a kicsi eredmény is — minden isteni kegyelem mellett — fárasztó munkába — tanulás, elmélkedés, kutatás és figyelés — kerül. Ott majd benézhetünk a jó Isten csodálatos titkaiba. Ott nyíltan láthatjuk majd nagyságát és hatalmát. Ott nem ütközünk folyton a tehetetlenség és lehetetlenség korlátaiba. Mint megmentettek tökéletesek leszünk s mégis az a sejtelmünk, hogy fejlődni is fogunk. Ez szükséges is. Most sem bírjuk el a fejlődés nélküli állapotot. Az élet egyik legcsodálatosabb eleme a fejlődés.

A menny a megváltottak jutalmazási helye.
 A jutalmazás azért csodálatos, mert senki sem tehet semmit e földön az Úr segedelme nélkül; senki sem nevezheti magát másként, mint „haszontalan szolga”, mert a legjobb esetben a parancsolt szolgálatot végezhetette el. És mégis, az Úr szava szerint, a mennyben jutalmazás is lesz: „Akik sokakat az igazságra visznek, fénylenek, mint a csillagok, örökkön örökké”. (Dániel 12:2.) A talentummal hüen sáfárkodó, a kevesen hű „sokra” bíztatik. ígéretek vannak a küzdőknek, akik győznek, hogy „enni adok nékik az élet fájáról” (Jel. 2:7.); annak „nem árt a második halál” (Jel. 2:11.); annak „adok... fehér kövecskét és a kövecskén új írott nevet” (Jel. 2:17.); „adom annak a hajnalcsillagot” (Jel. 2:28.); fehér ruhákba Öltözködik”; „oszloppá teszem azt az én Istenem templomában” (Jel. 3:12.); „megadom annak, hogy az én királyi székembe üljön”. Sok más hely is beszél hasonlókat. Jutalom?! Hogy lehet ez?! Csak a jó Isten szeretetének végére mérhetetlen volta adja

meg ennek a magyarázatát. Emberek közül senki sem érdemel jutalmat, mert amit mi tehetünk, a legjobb esetben hálából fakadó kötelesség s a kegyelem működésének az igazolása.

A menny lakói azok, kik e földön „megmosták és megfehéřítették (lelki ruháikat a Bárány vérében”; akik „végig megálltak” az Úr mellett és az ő szolgálatában (Mát. 24:13.); akik az Úr „nevéért fáradoztál és nem fáradtál el” (Jel. 2:3.); akik küzdöttek és győztek...

A pokol.

A Szentírás kijelentése szerint van pokol. Azok, akik e földön nem fogadták el a kegyelmet, — Isten javai között a legjobbat és legnagyobbat —, a pokolba jutnak. A pokol is inkább állapot, mint hely.

Az emberek nagy része tagadja a pokol létezését. Főként azok tagadják, akik nem hisznek az élet sírontúli részében. Tagadással azonban nem lesz nem létező a létező. Már e földön is pokoli állapotban van az, akin hatalmat vett a bűn.

Vannak, akik nem hiszik a pokol létezését, mivel nem tartják összeegyeztethetőnek Isten szeretetével. Ezek elfelejtik, hogy a jó Isten Igazság is, nemcsak Szeretet. Másrészt pedig a pokolba csak az jut, aki elutasítja a Szeretet megmentő munkásságát. Szerintük az ítélet után megsemmisülnek a meg nem tértek. Ezt mondják az emberek; az Úr „örök tűzről” beszél (Mété 25: 41.) s olyan helyzetről, hol a „férgük el nem hal és tűzük el nem oltatik”.

Vannak, akik úgy gondolkoznak, hogy lesz még alkalom a „helyreállításra. Állítják, hogy lesz még a síron túl is alkalom a kegyelem elfogadására. Ha ez így lenne, akkor Ábrahám is vigasztalhatta volna a szegénnyé lett gazdagot, de ennek éppen az ellenkezőjét találjuk. (Luk. 16: 25—26.)

Van elmélet, mely azt állítja, hogy van pokol, de a pokolból *bizonyos szenvedések, vezeklések és a földieknek a pokolban levőkért mondott imádságuk*

folytán egy bizonyos idő múlva a mennybe jutnak.

Az Úr Jézus tanítása szerint a két hely között nagy „közbevetés” van, úgyhogy „akik akarnának innét (a mennyből), ti hozzátok által menni, nem mehetnek, sem azok onnét (a pokolból) hozzánk át nem jöhetnek”. (Luk. 16: 26.) Több hasonló kijelentést találunk még a Szentírásban.

A kegyelem ideje *most* van s e földön kell kinek-kinek elrendezni lelke ügyét a jó Istennel, az Úr Jézus Krisztus által. Ez a bizonyos, s ez az előnyös is.

A Biblia nagyon szomorú állapotnak írja le az elkárhozottak helyzetét.

Sorsukról és állapotukról azt mondja az Úr: „Az ő férgök el nem hal és tűzők el nem alszik”. Ez szenvedést, önvádat, esetleg mások vádolását jelenti.

A pokolban a borzasztóbb helyzet a hiány miatt lehet. A pokolban nincs a jó Isten. A kegyelemnek ott nincs meg az a hatása, mely a bűn következményét felfüggeszti és eredményét tompítja. Nincs fény (ismeret), remény, imameghallgattatás, szeretet, jószág, harmónia vagy jóakarát. Nincs megnyugtató és boldogító emlék a múltból.

A pokol állapotába nem tud az ember *beleilleszkedni soha*. A pokol nem neki készült, idegen az neki. (Máté 25:41.) Idegen a hely, a környezet s az ottani lét.

E rettenetes állapotba jutásnak oka a bűn, illetve Isten kegyelmének visszautasítása.

Mily rettenetes dolog, hogy a jó Isten mindent megtett az ember megmentéséért és mégis lesznek, kik elkárhoznak!

Jön az a nap, amikor megtörténik a nagy elrendezés, amikor megtörik a sátán hatalma és ezt énekelik: „E világnak országai a mi Urunké és az Ő Krisztusáé lettek, aki örökkön örökké uralkodik.” (Jel. 11:15.)

ZÁRADÉK.

Végimentünk a lelkiélet különböző állomásain. Volt olyan hely, hol nem tudtunk eléggé betelni a jó Isten kegyelmének csodájával, de volt hely, ahol gyászruhában szemléltük lelkünk szomorú sorsát.

A lélek élete valóságos élet; nem valami külsőség, formáság, szertartás vagy általánosságban vett vallásosság, hanem élet a jó Istenben, élet a jó Istenen és élet a jó Istennek. Minden élet bizonyos feltételek mellett áll elő és fejlődik. A bemutatott lelki élet fejlődéséhez az ember részéről nélkülözhetetlen dolgok a következők:

1. *Érdeklődés.* A lelkiéletet megértés és felfogás alapján ismerjük meg, de az csak akkor következhetik be, ha komolyan érdeklődünk.

2. *Őszinteség.* A lelkiélet kérdésénél két főtenyező van: 1. a szent és mindenható Isten, 2. a szegény és méltatlan bűnös. Csak az ér el eredményt, aki őszintén figyel, keres, kér és szomorkodik stb. Képmutató lélekkel nem tud mit kezdeni a Legfelségesebb.

3. *Bátorság.* A lelkiélet a legtermészetesebb és legszebb emberi élet. Azonban akik így élnek, azokat sokszor elítéli a környezet, a társaság, s mivel a lelkiélet útja igaz, ezért áldozattal és lemondással van összekötve. Aki az emberi véleményektől vagy a szenvedéstől fél, az nem fog lelkiülethez jutni soha vagy abban előhaladni.

4. *Hit.* A hit a legegyszerűbb formájában előlegezett bizalom. Aki lelkiülethez kíván jutni, annak bizalmat kell előlegezni Isten szavának, ígéretének és el kell indulnia azon. Előlegezett hit nélkül nincs tapasztalat és a „hiszem”-et nem váltja fel a „tudom”. A hit később a lélek érzékszerve lesz, amellyel lát, hall, érez, tapint és ismer úgy, amint azt a jó Isten kijelenti.

5. *Biblia-tanulmányozás.* A Szentírás a jó Istennek olvasható kijelentése. Aki az igazság ismeretére

kar jutni és abban fejlődni, annak komolyan tanulmányozni kell a Szentírást, mint olyat, mint amelyből ez a meggyőződése: „A teljes írás Istentől ihletett és hasznos a tanításra, a feddésre, a megjobbításra, az igazságban való nevedezésre, hogy tökéletes legyen az Isten embere, minden jó cselekedetre felkészített”. (II. Tim. 3:16—17.) A Szentírás a lélek kenyere, e nélkül meghal. A Szentírás a lélek lámpása, e nélkül sötétben bolyong.

6. *Imádság.* A lelki ember visszajutott az atyai házhoz, vissza Atyjához. Így imádságában — lelki beszélgetés — boldogan beszéli el Atyjának örömét, feltárja előtte helyzetét, kéri magának vagy másnak kegyelmes segítségét. Az imádság természetes a lelki embernél. A lelki ember imádsága gyermekies, hangja bizalomteljes, kéréseiben az Atya akaratán megnyugvó, tárgyában sokszor van szó a jó Isten dicsőségéről, országa építéséről és mások megáldatásáról.

7. *Munka.* A lelki ember munkássága: Istenországa terjesztése, fejlesztése és mások boldogítása. Aki nem ténykedik — mozog — annak lelki tulajdonosságai, képességei nem fejlődnek ki, hanem visszafejlődnek és tönkre is mennek. A lelki ember szívesen fárad az Úrért és mások javáért. A lelki ember munkásságának gyümölcseit megtalálja a nélkül, hogy kívánná vagy keresné; ezek a következők: Öröm lesz lelkében, a szolgálat áldásának öröme. Sokan szeretik. A megpróbáltatások és szenvedések idején sokan éreznek és törődnek vele. Az Úr megtisztítja, alkalmassá teszi, hogy több gyümölcsöt teremjen.

Csak ott van igazi emberi élet, ahol a lélek él, s hol lelkiélet van. A jó Isten már e földi életre is szép, értékes és dicsőséges életre teremtette eredetileg is az embert. Lelkiéletre hívja ma is a Krisztusban. Boldog, akihez nem hiába szól, s kiért nem hiába szenvedett az Úr Jézus.

TARTALOM.

	Oldal
1. Előszó	3
2. Az ember eredeti állapotában	5
3. Az ember tragédiája — eredeti állapotának elvesztése	8
4. Az emberek élete, vergődése és próbálkozásai a bukás után	11
5. Az ember küzdelmes élete és Istennek önmaga felől való kijelentései	15
6. Az ember lelkiállapota és élete az Úr Jézus földrejövetelét közvetlenül megelőző időkben	18
7. Isten ígéréteinek teljesedése és a kegyelem idejének megérkezése	21
8. A felébredés	26
9. A megtérés	28
10. Az újjászületés	33
11. Megigazulás	35
12. Istenfiúság	38
13. Egyesülés Krisztussal	42
14. Megszentelődés	44
15. Megtartás	50
16. A halál	55
17. A középállapot	60
18. Krisztus második eljövetele	63
19. Feltámadás	66
20. Az ítélet	70
21. A végső állapot	73
22. Záradék	78